Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA



УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda"
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
(201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XCI. Ч. 133. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 14-го ЛИПНЯ 1984 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JULY 14, 1984 No. 133. VOL. XCI.

Д-Р М. АБЕНД ПРИГАДУЄ ПРО УКРАЇНЦІВ

Джерзі Сіті, Н.Дж. — Д-р Мартін Абенд, відомий політичний коментатор на телевізійній станції ч. 5 у Ню Йорку у своїй дискусії із проф. Сидні Оффитом у вівторок, 10-го липня ц.р. знову пригадав долю українців в СССР.

Дослівно він сказав: „Ми мусимо зробити все, що ми з людської і реалістичної сторони можемо зробити, щоб допомогти поневоленим народам. Україна, балтицькі держави, численні дисиденти, про яких ми тут навіть не чули, численні в'язні про яких ми навіть не думаємо повинні знати, що ми не лише їх згадуємо, але що ми зробимо все що можливе, щоб їм допомогти, а це значить, як не в інший спосіб, то принайменше економічними санкціями, що ми пам'ятаємо про них і що ми добре знаємо, про їхнє поневолення".

Д-р М. Абенд зробив свої завваження в часі дискусії у вечірніх передачах із проф. С. Оффитом на тему Андрея Сахарова і його дружини. Проф. С. Оффит заявив, що А. Сахаров — це одна із шляхетних постатей цього сторіччя, але остерігав, що Уряд ЗСА мусить бути дуже обережний в обороні А. Сахарова та його дружини, і „не уживати цього випадку для виправдання того, щоб погіршити свої взаємовідносини із СССР".

Д-р М. Абенд не погоджувався однак із своїм дискутантом, вважаючи, що власне є важливим творити конфлікти з СССР. В „інакшому випадку", — сказав він, — „можна думати, що проф. С. Оффит, каже забути світові про цих поневолених людей і продовжувати стосунки з Кремлем, як звичайно".

Д-р М. Абенд раніше часто наводив українців як приклад поневолення і переслідування та є дуже добре обзнайомлений з українським питанням. Тому важливим є, щоб українські слухачі цієї програми відгукнулися на цей останній його коментар телефонами або листами до головного директора станції ч. 5: Robert O'Connor, general manager, WNEW-TV, New York, N. Y.

ТПН В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Як уже інформовано, у неділю, 15-го липня, в день початку Тижня Поневолених Націй, тут відбудеться маніфестація, що її влаштовує Комітет Поневолених Націй в Ню Йорку, і Служба Божа в намірені поневолених народів в катедрі св. Патрика. Маніфестація-похід закінчиться в Сентрал Парк Молл церемонією, на якій головним промовцем від української групи буде відома громадська діячка д-р Маруся Бек із Дітройту.

Д. Нагірний змагатиметься у крайових чемпіонатах тенісу

Джерзі Сіті, Н. Дж. — Данило Нагірний, 17-річний український тенісист, який щойно повернувся з Англії, візьме участь у крайових чемпіонатах на глиняних кортах, які починаються в понеділок, 16-го липня, в Лонгвуд Крікет Клюбі в Бруклайн, Масс., біля Бостону. Першим рангованим змагуном в цьому турнірі є чех Іван Лендл.

В Англії Д. Нагірний грав із змінним щастям. У перших двох турнірах на траві він дійшов до півфіналів, а у Вімблдоні він зазнав поразки в другій рунді. У подвійних іграх Данилко і його партнер Пієр дійшли до півфіналів, програючи до австрійської переможної пари юнаків. Свої невдачі Д. Нагірний приписує частинно виснаженню, бо грав він 12 змагань у дев'ятьох днях.

В першому турнірі юнаків 18 років і нижче за примат Великобританії Д. Нагірний елімінував першорангованого юнака СССР, Чеснікова, а в другому — другорангового Ольховського. Цей останній є родом з України, але українською мовою не володіє. В цьому ж турнірі, який мав міжнародній характер, Данилко добився значної перемоги над першорангованим юнаком, австрійцем Містером, якого переміг вислідом 7-6, 6-4, рекордуючи при тому 17 „асів".

Після турніру в Бостоні Данило змагатиметься за крайовий чемпіонат юнаків 18 років і нижче в Луївіллі, Кентакі, на глиняних кортах. Він є членом американської юнацької дружини, яка змагатиметься за часу Дейвиса.

На Союзівці поставлять „Запорожця"



Український Оперний Ансамбль з Ню Йорку в третій дії „Запорожця".

Созівка (Н.Н.). — Тут, у неділю, 22-го липня, о годині 2:30 по полудні Український Оперний Ансамбль з Ню Йорк поставить оперу „Запорожець за Дунаєм" Семена Гулака-Артемовського.

Цю перлину української клясичної музики ставитиме Ансамбль у пляні комічної опери, з оперовими співаками, камерною оркестрою, хором, танцювальним ансамблем та декораціями.

У головних ролях виступлять: Лев Рейнарович, як Карась, старий козак-син степів, відважний вояка, що запалюється ще до боротьби і із великим пієтизмом згадує своїх побратимів, що полягли в бою; М. Андріюк-Кульчицька, як Одарка, українська жінка-господиня, що їй на чужині припало важливе завдання берегти родину, цю основу біологічної субстанції народу; Марія Ясінська Мурована, як Оксана, життєрадісна ніжна дівчина, яка висловлює-виспівує своє кохання до Андрія і тугу за рідним краєм; Л. Бедерів в ролі Андрія, молодого козака, перебіжчика з рідного краю котрий палко любить свою кохану і свій рідний край. Жвавість, експансивність обох, і Оксани і Андрія, відгомоном звучить у музиці, передаючи усю гаму почуттів закоханої пари. В ролі Султана виступить Й. Головацький. З турецьких персонажів в опері з'являються ще Імам та Гасан. В опері бере участь камерна оркестра під диригентурою маестра Я. Ліщинського; танцювальний ансамбль „Сизокрилі" під керівництвом славної пріма-балерини і хореографа Роми Прийми-Богачевської. Щодо фіналу з його зворушливою „Молитвою" — то він своєю мистецькою та ідейною глибиною кожного разу глибоко хвилює слухачів, даруючи їм хвилини високої

(Закінчення на ст. 5)

ПРЕЗИДЕНТ РЕҐЕН ВИЗНАЄ УКРАЇНЦІВ

Джерзі Сіті, Н. Дж. — В американському політичному світі довгі роки не можна було здобути зрозуміння до того, що СССР складається із ряду народів, а не лише з російського народу. При кожній нагоді говорилося лише у відношенні до СССР про „російський народ", про „росіян", немов би це одинокі мешканці Совєтського Союзу.

Тому з радістю можна привітати перше офіційне ствердження президента ЗСА Роналда Реґена в часі промови, яку він виголосив на конференції у справі віднови культобміну поміж ЗСА і СССР.

Р. Реґен дослівно сказав, що ЗСА не можуть промовчувати та спокійно приглядатися як СССР провадить акції, якими загрожує мирові та прийнятим договорам що: „Реакція наша на те доводить до погіршення обставин поміж населенням СССР і ЗСА. Але наші непорозуміння не є з російським народом, з українським народом чи з іншою гордою нацією, що є складовою частиною тієї багатонаціональної держави. Тому ми мусимо бути осторожні в кожній реакції на потягнення уряду СССР, щоб не висловлювати свого обурення на тих, які не є відповідальні, за те що уряд робить. І тому я думаю, що ми повинні шукати нагод, щоб звичайні громадяни ЗСА і СССР могли пізнати себе краще".

Далі Р. Реґен у своїй промові вказав на те, що найкращий спосіб як його Уряд може посилити людські взаємини це не стояти їм на перепоні та вимагати того самого від совєтського уряду.

При кінці Р. Реґен звернув увагу, що в більшості країн світу такий контакт поміж людьми, які можуть себе взаємно відвідувати, працювати зі собою на культурному чи науковому відтинку та переписуватися, уважається самозрозумілим. Тому американці не можуть ніколи прийняти того факту, що такий самий контакт поміж громадянами СССР і ЗСА є неможливий.

СОУК отримав студійну дотацію

Студійний Осередок Української Культури при Менор джуніор коледжі отримав від Піттсбурґського університету дотацію Студій етнічної спадщини Пенсильванії на особливий проєкт „Українське намисто: заникаюча форма етнічного мистецтва".

Отримані фонди будуть зужиті для влаштування подорожуючої виставки знімок і освітніх інформацій. Перша виставка буде 21, 22, 23-го вересня на Українському Фестивалі в Пітсбурґському університеті.

Ця виставка буде доступна для освітніх груп і установ у стейті Пенсильванії — її можна буде випозичити.

За інформаціями і замовленнями слід звертатися до Христини Їжак, куратора СОУК, в Менор джуніор коледжі, Fox Chase Road and Forrest Ave., Jenkintown, Pa.; tel.: (215) 885-2360.

Німеччина затривожена поголосками про зменшення військових частин ЗСА

Вашінгтон. — Західньонімецький міністер оборони Манфред Вирнер, який прибув до З'єднаних Стейтів Америки в середу, 11-го липня ц.р., з кількаденною офіційною візитою заявив, що уряд Західньої Німеччини, а також інші члени Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО) затривожені і обурені до певної міри поголосками про пропоноване деякими американськими законодавцями зменшення до мінімуму американських військових частин в Европі.

Як відомо, найбільше американського війська перебуває в Західній Німеччині, яка все ще є найбільш надійним альянтом ЗСА і потенційною політичною, економічною і до певної міри мілітарною силою у згаданому оборонному бльоці.

Вирнер, виступаючи на пресовій конференції, намагався впливати за посередництвом засобів масової інформації на Уряд ЗСА, щоб він не стосував пресії на своїх европейських альянтів, з метою підвищення їхніх оборонних бюджетів, хоч признався, що така підвишка є конечною у світлі розвитку подій в світі і зміцнення Варшавського Бльоку. Москва вже раніше наказала своїм спільникам-сателітам підвищити оборонні бюджети і вдержувати на поготівлі міцні збройні сили, бо, мовляв, „капіталістичний світ на чолі із ЗСА, готується до нападу на країни соціялізму".

„Якщо ви будете застрашувати нас зменшенням військових контингентів в европейських країнах, то в чию користь це вийде?" запитував міністер Вирнер, кажучи, що Совєтський Союз тільки чекає на те, щоб в західньому альянсі витворилась тріщина і непорозуміння у справі оборони, яке вона зручно використає при допомозі своєї пропагандивної машини.

Речник західньонімецького уряду відповідав на запитання кореспондентів англійською мовою, якою він знаменито володіє і торкнувся та проаналізував пропозицію сенатора Сема Нанна, демократа з Джорджії, який перший виступив з пропозицією зменшеня війська в Европі, домагаючись більшого вкладу членських держав НАТО в оборонну систему. Пропозиція сен. С. Нанна не пройшла в Сенаті, але вона викликала не тільки затривоження в Европі, але й поденервування в головній квартирі НАТО і в столицях членських держав.

Державний департамент натякає на чергову провокацію СССР

Вашінгтон. — Речники Державного департаменту натякають, що поширений лист-погроза для спортовців з кількох азійських країн, зокрема Південної Кореї Маляйзії, Китайської Народної Республіки, Сінгапуру, Срі Лянки й інших, висланий нібито в імені американської екстремістичної організації Ку-Клакс-Клену із погрозою терору, є правдоподібно черговою провокацією Совєтського Союзу, зглядно його органів безпеки КҐБ.

Як відомо, шляхом бойкоту Олімпіяди за Совєтським Союзом пішли тільки його комуністичні сателіти, а 142 держави світу таки братимуть участь в літніх Олімпійських Ігрищах і цей факт викликає поденервування за кремлівськими мурами.

Не обвинувачуючи безпосередньо Москву у цій фальшивці і застрашуванні закордонних спортовців, мабуть для того, щоб підсилювати враження, що загроза для атлетів таки існує в ЗСА, речник Державного департаменту Ален Д. Ромберг заявив, що дух цього листа-погрози нагадує сьогоднішню урядову пропагандивну кампанію ведену совєтськими лідерами проти вільного світу, зокрема проти З'єднаних Стейтів Америки. Це застереження можна б вважати загальною антиолімпійською кампанією, яка ведеться на сторінках комуністичної преси, — заявив Ромберґ кореспондентам. Він відмітив, що спеціялісти ствердили, що принаймні в одному випадку лист не був писаний народженою в ЗСА людиною.

Людина і комаха мають дещо спільне — частинку гени

Бостон, Масс. — Дослідники в ЗСА і в Швайцарії, кожна група окремо, відділили й описали частинку гени (гена — елементарна одиниця спадковости), яка, здається, є спільною для людини, мух, земних червяків, курей й жаб, — подає на першій сторінці, як одну з найголовніших вісток, щоденник „Ню Йорк Таймс" з 5-го липня. Цю частиночку місять у собі кілька генів, які, як припускають, контролюють структуральний розвиток комах, тому вчені домислюються, що ця частиночка може відігравати подібну ролю в розвитку людини та інших хребетних тварин (хребетні істоти або тварини — загальна назва вищих тварин, що мають кістяний або хрящевий скелет).

Це відкриття називає д-р Ґері Страл (Struhl), професор біохемії в Гарвардському університеті, „видатним, знаменитим і несподіваним", воно може, — каже він, — „виявитися найголовнішим відкриттям у розкритті загадки розвитку хребетних тварин". Цілий ряд людських вроджених каліцтв, припускається, походять від неправильностей у генетичній контролі ембріонального розвитку.

Докладно вивчаючи овочеву муху, так звану „медфлай", що епідемічно розвивалася в Каліфорнії два роки тому, а цього літа, появилася на Фльориді, учені біохеміки знайшли цей фрагмент у гені і інтенсивно його вивчають. Цей фрагмент є складовою частиною тих генів, що керують нормальною будовою комахи. Коли ж згаданий фрагмент пошкодити, то сегмент структури, характеристичної для овочевої мухи, порушується, — наприклад, ноги можуть почати виростати з іншого кінця комахи.

Згідно з д-ром Стралем, який помістив статтю на цю тему в журналі „Nature" з дати 4-го липня ц.р., факт, що подібні частинки знайдено в генах, що керують генетичним механізмом хребетних, може означати, що вони (фрагменти) відіграють подібну ролю і в цих вищих істотах, з людиною включно. Все це є тільки припущення, а не доведена теорія, але для науковців — це дуже цікаве і ймовірне припущення.

У СВІТІ

МІНІСТЕР ОБОРОНИ КИТАЙСЬКОЇ Народної Республіки Чіян Алпін перебуває з офіційною візитою в Японії. Ціллю його приїзду до Токіо є ближче познайомитись з оборонною системою Японії. Це перший, на протязі останніх 35 літ випадок, що китайський офіційний представник відвідує Японію в характері представника пекінського уряду.

В ІЗРАЇЛІ ЧИМ РАЗ СИЛЬНІШЕ чути голоси політичних, громадських і релігійних лідерів про потребу творення міцного уряду, базованого на всенаціональній єдності усіх політичних партій і груп, першим завданням якого було б впорядкування економіки, яка під теперішню пору повністю залежить від достав із закордону, зокрема із З'єднаних Стейтів Америки. Прем'єр-міністр теперішнього ізраїльського уряду Їцак Шамір, кандидат на цей пост від коаліції „Лікуд", каже, що коли він виграє вибори 23-го липня ц.р., то пробуватиме творити такий уряд і змагатиме до ліквідації політичних різниць між його коаліцією і опозиційною партією „Мапай".

ПРЕМ'ЄР-НІНІСТЕР ГРЕЦЬКОГО УРЯДУ Андреас Папндреу і амбасадор З'єднаних Стейтів Америки до Греції Монтінґл Стирис перевели двогодинні розмови в Атенах 11-го липня і намагалися зменшити напруження між ЗСА і Грецією, яке постало на тлі відмови Вашінґтону відпустити для Греції 16 джетів типу Ф-5 із запасів у Норвегії. У спільному комунікаті, який був надрукований після цієї розмови говориться, що обидва політики відбули дружню розмову, обмінялися думками про існуючі тріщини в грецько-американських відносинах, але не змогли під час першої розмови знайти розв'язки наболілого питання. Обидві сторони не виключають, що в майбутньому треба буде відбути більше таких зустрічей для ліквідації існуючих конфліктів.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ Гавіє Перез де Куеяр перебуває в Москві де він має в пляні зустрінутись із совєтськими лідерами, може навіть із самим генеральним секретарем ЦК КПСС і головою Президії Верховної Ради СССР Константином Черненком, щоб обміркувати з ними справу Афганістану, яка турбує ОН і багатьох її членів. На летовищі в Москві Куеяра „тепло" зустрічав міністер закордонних справ СССР Андрей Ґромико.

ОПОЗИЦІЙНІ ДО ТЕПЕРІШНЬОГО уряду Індіри Ґанді індійські політичні партії почали обєднуватись для спільного виступу проти теперішнього уряду. У п'ятьгодинній нараді, яка може мати вплив на чергові вибори, взяли участь представники 19-ох партій, які сильно критикували політику уряду і поведінку прем'єра І. Ґанді. Незалежні від уряду пресові агентства і деякі політичні [illegible] вали цю нараду „рідкісним явищем" у діяльності політичний партій Індії.

ЗБРОЯ ДЛЯ ПАРТИЗАНІВ В ЕЛЬ САЛЬВАДОРІ ПРИХОДИТЬ З НІКАРАҐУА

Вашінгтон. — Колишній командувач марксистських партизанів в Ель Сальвадорі Аргюмедес Канадас, який у партизанських частинах виступав під псевдонімом „команданте Алєхандро Монтенегро" заявив кореспондентам, що сальвадорські партизани майже всю зброю отримують від сандіністського уряду в Нікараґуа.

Канадас підтвердив також раніші здогади Пентаґону, що марксистські партизани мають дві головні квартири: політично-оперативну на території Нікараґуа, де сидять також совєтські, кубинські і нікараґуанські „дорадники", і тактичну на території Ель Сальвадору. Він відмітив, що сам особисто відвідував головну квартиру в Нікараґуа в 1981 і 1982 роках і зустрічався там з головним командиром партизанських частин і з чотирма кубинськими старшинами. Колишній бойовий старшина підкреслив, що 99,5 відсотка всієї зброї і амуніції переходить через Нікараґуа, а виправдання тамошніх властий це звичайнісінька пропаґанда для замилювання очей нівним політикам.

Багато зброї прокомуністичні партизани перехоплюють від урядових вояків, або роблять засідки на урядові транспорти з американською зброєю, тому кожний п'ятий партизан озброєний американським автоматичним крісом типу М — 16. Канадас підтвердив, що сальвадорські старшини також продають на чорному ринку масу американської зброї партизанам. Перехоплені партизани, якщо їх зловлено на гарячому з американською зброєю, зобов'язані присягою складати зізнання, що зброю вони здобули у противників, а насправді вони її купили на чорному ринку, або отримали з Нікараґуа.

Сальвадосрський старшина-партизан зізнавав також в Державному департаменті у Вашінгтоні і в Білому Домі, пояснюючи ситуацію, яка тепер заіснувала в країнах Центральної Америки. Його хоронять службовці СІ-Ай-Ей, бо головне командування марксистів видало на нього кару смерти за зраду таємниць. Очевидно, ніхто з посторонніх осіб чи кореспондентів не знає місця проживання 29-річного сальвадорця.

Кореспонденти, які були допущені для переведення інтерв'ю з Канадасом пишуть, що він під час одногодинної розмови ні разу не згадував про ролю Совєтського Союзу в існуючій громадянській війні в Ель Сальвадорі, хоч совєтська присутність там відома американським розвідчим і урядовим чинникам.

Турбуються майбутнім дітей

Філядельфія (О.Т.). — До ЗУАДК-у прийшов зворушливий лист з Польщі, який гарною українською мовою змальовує перебування на чужині, далеко від чарівної Белзщини, та турботу батьків про майбутнє дітей роджених на скитальщині.

„Дорогі Друзі та Земляки Вітаємо Вас і бажаємо багато щастя на землі Вашінгтона. Щиренько дякуємо, що передали нашу адресу пану... Це було для нас великою несподіванкою, що хтось про нас пам'ятає та розуміє складні обставини, в яких прийшлося нам жити вже 37 років на Балтійському побережжі, далеко від прекрасної та чарівної Белзщини, що на Львівщині.

Наші тато все жили переконані і нак навчали нас, що колись ми повернемося, але не довелося їм діждати того часу вони померли 1973 року у місяці, до якого нас переселено в липні 1947 року. Під чужим небом повиростали наші діти. Старшому синові вже 21-ий рік — він студіює медицину, молодший має 16-ий рік він тепер учень першого року середньої школи. Наше життя пливе без особливо радісних переживань, все це переживають з нами наші діти. Ми з дружиною все клопочемося за майбутнє наших синів і переживаємо трудні часи. Прикро стає, коли треба застановлятися як це все побороти, бо часто це понад наші сили та можливости.

Читаючи слова апостола правди Великого Кобзаря: „Коли діждемося Вашінгтона з новим і праведним законом. А діждемося таки колись!" Коли в жовтні 1973 року я мав нагоду бути біля його пам'ятника в Києві, то в думці пригадав його пророчі та святі для нас заповіти слова національного будителя славного минулого.

Дорогі Друзі! Щиренько дякуємо Вам за пам'ять про нас скитальців! Поздоровляю Вас і Ваші Родини від щирого серця.

Н.Н."

В АМЕРИЦІ

12 АМЕРИКАНЦІВ, АКТИВІСТІВ в русі за роззброєння і за людські права, серед них Деніел Елзберґ, Пол Робсон мол., І. Стови й інші, — повідомили, що судова розправа в Польщі над чотирма дорадниками „Солідарности" розпочнеться у п'ятницю, 13-го липня. У своєму зверненні до генерала Войцеха Ярузельского, ця група американців вимагає негайного звільнення чотирьох поляків та заявляє свій протест проти порушення польським урядом основних прав людини, бож, пишуть вони, „ваш державний прокуратор заявив, що єдиним обвинуваченням проти цих чотирьох активістів є їхня агітація і пропаганда для політичних і соціяльних реформ" в Польщі. З американських державних кіл повідомляють, що Уряд уважно слідкує за розвитком подій, що стосуються чотирьох польських активістів.

ЕСПАНСЬКИЙ, ДЕЩО ДИВНИЙ У XX СТОЛІТТІ звичай випускання биків на вулиці міст, які разом з товпою народу біжать на призначене місце боротьби матадорів з биками, закінчився в цьому році без людських жертв. В цьому бігу тільки 37 осіб в місті Пампльона були поранені, деякі тяжко, але не було смертних випадків. В минулому році у такому „фестивалі" загинуло чотири особи.

ПРОЄКТ ПЕРЕДАВАТИ ТЕЛЕВІЗІЙНІ сигнали прямо зі сателітів до дахів хат по всіх ЗСА натрапив на перешкоди в зв'язку з несподіваним відтягненням від цього пляну деяких компаній, які мали бути головними спонзорами цього проєкту. В минулих двох тижнях Сі-Бі-Ес і корпорація Вестерн Юніон повідомили Федеральну комісію комунікації, що, у зв'язку із поставленим Урядом реченцем, вони зрікаються свого пляну побудувати систему безпосередніх передач із сателітів. Інша компанія, РСА внесла прохання про продовження реченця до Комісії комунікації, яка віднеслася до цього прохання позитивно. Промотори системи подачі телевізійних програм із сателітів, що кружляють над ЗСА, вважають її за найбільш ефективний засіб безпосередньо постачати багатогранними програмами 10 мільйонів домів, особливо в околицях, що не користуються каблевою телевізією.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members: $7.50 — 6 months, $15.00 — 1 year. Change of address - $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $7.50 на 6-місяців, $15.00 — на рік. За кожну зміну адреси — $1.00.

Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Чи дійсно існує релігійна свобода в СССР?

Недавно майже всі американські газети й інші засоби масової інформації коментували заяву делеґації Крайової Ради Церков Христа, яка, повернувшись із двотижневої подорожі до Совєтського Союзу, вважала за відповідне сказати американській спільноті, а почерез неї і цілому світові, що ситуація у СССР на церковному відтинку значно поправилась і, що там існує навіть свобода релігії не тільки в теорії, тобто на папері у совєтській конституції, але також в практиці.

Така заява, як треба було сподіватися, викликала не тільки гостру реакцію і обурення у багатьох віруючих в Бога американців, але також пригноблення та співчуття до обдурених, без сумніву чесних і вірних християн, які, однак, не зуміли встоятись перед вишуканою каґебівською пропаґандивною системою та прийняли за правду брехливу науку диявола в людській подобі. Мало того, серед 266-членної делеґації не знайшлося ані одного віруючого, який би прилюдно запротестував проти браку релігійної свободи в СССР, хоч напевно знали вони про терор, знущання, заборони Богослужб, ліквідацію церковного майна тощо, багатьох церковних громад, зокрема українців-католиків, євангеликів, баптистів, п'ятидесятників та інших. Речники делеґації, — як це слушно відмітив жидівський рабин Джеймс Рудін, делеґація втратила може єдину нагоду зайняти рішуче становище до проблеми переслідування вірних і нищення Церков у Совєтському Союзі і тим самим взяти на себе лідерство боротьби з цією вічною пошестю, яка існує в комуно-диктаторській державі. „Мільйони американців очікували від делеґації чогось більшого", — заявив згаданий представник жидівських духовників, який також пригадав євангельським паломникам, що права людини повинні домінувати у діяльності всіх релігійних віровизнань.

Обороняючись від численних закидів, представники групи заявили, що вони не мали в пляні порушувати у розмовах із совєтськими церковними і світськими представниками прав людини, бо їхнім першим завданням було задемонструвати „християнську єдність" і „внести свій вклад в боротьбу за мир".

Здається сказано ясно і недвозначно. На цьому можна б навіть покласти крапку і сказати словами самого Христа: „Прости їм Господи, бо вони не знають, що чинять!"

На жаль, проблема не така проста, щоб над нею можна перейти до денного порядку. Як відомо, в травні ц. р., у Вашінґтоні відбулася навіть спеціяльна конференція, на якій обговорювались проблеми релігійного та національного гніту в СССР. Один із заступників державного секретаря для справ прав людини Еліот Ейбрамс, виступаючи від імені Уряду ЗСА, що свідчить також про зацікавлення теперішньої Адміністрації проблемами поневолених народів, заявляв, що переслідування релігії в СССР сьогодні набрало особливо жорстоких форм, і що лише режим в Совєтському Союзі намагається перетворювати церковні організації у слухняне знаряддя КҐБ. Крім того Москва вживає Церкву для форсування своєї внутрішньої і зовнішньої політики.

Про становище Української Церкви в Україні говорив на цій конференції професор Карлтонського університету Богдан Боцюрків, якого сміливо можна зарахувати до числа найвидатніших дослідників становища релігії в СССР. Він підніс на повну ширину переслідування Церкви як і потоптання національних й людських прав в Україні. Пастор Володимир Баґрій розповів учасникам про систематичне нищення комуно-московським режимом Української Протестантської Церкви.

У світлі обговорюваних на конференції питань про переслідування Церков у СССР й інформацій, які кожного дня надходять на адресу Патріярха Йосифа Сліпого до Риму про чимраз більше затіснювання режиму над українцями-католиками, які не зреклися своєї віри і практикують її у підземеллях, треба запитати американських паломників, так як ми раніше питали пастора Билли Ґрегема після його контроверсійної заяви: якими потьомкінські селами водили їх совєтські фальшивники правди, що вони побачили в СССР тільки світло свободи релігій, а залишили поза увагою терплячих їхніх братів-християн і за чорною ікрою не побачили страхіть совєтського терору.

Ярослав Курдидик

ЗАСМІЧУВАННЯ МІЖПРОСТІРНОСТИ — ЗАГРОЗА ДЛЯ САТЕЛІТІВ

Ще ж не так давно, бо заледве до початку нашого сторіччя, міжпростірна далечінь становила для нас майже окутану романтикою загадковість, із якої миготіли до людей, кипарисне сонце і діямантові зорі...

Але тепер ми поскорочували ці колишні віддалі настільки, що мандруємо і дослівно — бушуємо по міжпростірності нашими астронавтичними полетами, а до місяця не лише, що починаємо йому приглядатися зблизька, але навіть мандрувати по ньому, нашими, людськими ногами.

Одним із найбільших прогріхів, яких ми допускаємося у відношенні до міжпростірності, — заявляють просторознавці, — це її загрозливе засмічування. НОРАД (Північно американське аеропростірне оборонне командування), особливе завдання якого, це передчасне попереджування проти повітряних атак, а додатково НАСА, яка слідкує за безпекою та ідеальною проглядністю у міжпростірних полетах, заявляють, що під сучасну пору, зокрема у цьому проміжку, користуються ЗСА і Совєтський Союз, — „кружляє і вештається безконтрольно", коло 5,000 різновидного „міжпростірного сміття", що складається із усього того, що завезли туди, або закинули люди з нашої плянети...

Цей зайвий і в майбутньому дуже загрозливий баґаж, що складається із усякого різноманіття, починаючи від дуже важких циліндрів, ракетних викиднів, вигаслих зужитих сателітів, різного типу повідломлюваних соняшних „панелів", а кінчаючи на відчімхнених кусням металів, гайок і т. д. Усе воно кружляє у приблизному поясі, на висоті 150 миль від нашої землі із вершковою висотою коло 23,000 миль, цебто тієї міжпростірної полоси, яку тепер використовують ЗСА і СССР.

Факт, що такі вищезгадані літаючі об'єкти можуть кожної хвилини впасти на землю і нанести різновидних пошкоджень, це загроза, але меншого засягу. Того, однак, чого найбільше побоюються міжпростірно-розвідчі фахівці, щоб не постала особлива загроза від зударів сателітів із дещо більшими відпадками цього „космічного сміття". А сьогодні це ж загально відомі факти, що від справно діючих розвідчих та комунікаційних сателітів узалежнена вся контроля дуже скомплікованої і вельми софістикованої комунікаційної мережі, яка під сучасний мент, обсновує увесь наш земельний ґльобус. Її несправність, або пошкодження — рівняється катастрофі.

Ми є постійними свідками, як із кожним роком закидування просторів найрізноманітнішими об'єктами, починаючи від сателітів, аж до велетенських об'ємами експериментальних ляборатрій не маліє, а навпаки — більшає. А в недалекому майбутньому передбачається, що у міжпростірність закидуватимуть окремо сконструйовані ракети із постійною людською залогою, складеною із високоякісних т. зв. міжпростірних мілітарних стратегів.

Уже сьогодні відомі нам, деякі більші зудари і першим з них був зудар двох американських сателітів у 1965 році. А в 1979 році Міжпростірна ляборатория („СКАЙЛЕБ"), що нею відала НАСА, вагою 78 тонн розірвалася і порозмітувала свої частини по Індійському океані та окраїнах Австралії.

А совєти мали теж деякі невдачі у міжпростірності, про деякі менші ніхто досі не знає, бож у совєтському ханаті про це не дозволено говорити. Але про деякі знаємо до подробиць, як це сталося було у 1978 році, коли то совєтський „Космос" — 954", вагою у п'ять тонн із нуклеарним погоном, розірвався на сотні відламків, що з них деякі кусні впали були на арктичну частину Канади. А в 1981 році навігаційний „Космос — 1275" розірвався теж на приблизно 200 окремих кусків. Це тільки для прикладу, наведені цих кілька міжпростірних випадків.

Не від речі варто теж пригадати, що коли „ШАТЛ-10" вернувся у лютому на землю, то запримітили, що він мав невелику, але досить глибоку жолобину на передньому обсерваційному вікні. Нікому досі не вдалося точно встановити, що саме вдарило і пошкодило було вікно, чи був це удар метеориту, яких чимало у просторах, а чи може був це кусок спаленого сателіта.

ЗСА продемонстровують перед світом, а там і перейдуть до історії, як держава, що для проявів своєї неоспоримої могутности і її вдержання, вони потраплять змобілізувати до неймовірної поємности всі ресурси. Але, щоб вдержати, а там обороняти цю свою суперпотужність — ніщо не сміє стояти на перешкоді, або теж і створювати перебої у їхній міжпростірній комунікаційній мережі. І саме тепер ідуть намагання, як цю контролю найкраще і найуспішніше забезпечити.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про нашу вину

Треба радіти, коли наші статті та фейлетони викликають у читачів реакцію, бо це доказ, що вони порушують актуальні та близькі читачам проблеми.

Фейлетони і статті, які пишемо мають завжди на цілі заторкнути проблеми — а не людей, тому інколи стає дивно, а то і смішно, як люди приймають написане дуже особисто чи навіть ображуються. А вже найгірше коли „догадуються", що автор думав та приписують погляди, що їх йому і в думці не було висловлювати.

Але, кожна реакція приємна, особливо, коли вона приходить від молодших віком читачів, та вказує на те, що хоча ми їх не раз критикуємо, вони таки пильно читають в українській пресі те, що їм цікаве.

Один із молодшого покоління пильних читачів не залишить ніякої нагоди, щоб не відгукнутися на різні порушені проблеми. Тож зовсім мене не здивував його телефон після фейлетону „Про почуття обов'язку та інші немодні чесноти", де кинута саме проблема браку таких чеснот як обов'язковости, точности, словности та їм подібних, серед теперішньої молоді.

„То правда, що таких чеснот тепер брак" — розпочав він — „але чия це вина? Наша? А чи ви не думаєте, що завжди найкраще ділає приклад? Скажіть мені чи ви — старші — давали нам цей добрий приклад і чи дасте його тепер?

Скільки років голосно та завзято співаєте у нашому гимні що: „душу, тіло ми положим за нашу свободу", але чи їх кладете? Або кажете, що „Здобудеш українську державу або згинеш за неї" — а чи справді ви готові гинути? Певно, маємо в нашій історії багато таких героїв, що згинули, але ви усі, що тут тепер живете у вільних країнах, не надто дасте нам добрий приклад".

„Або із інших, більше прозаїчни прикладів, — продовжував він, — ви подасте про те, що ми не дуже то точні, а скільки років українські імпрези вами організовані, як правило, починалися неточно?"...

Слухаючи аргументів мого співрозмовця ми мусіли признавати йому слушність. Усе це правда; як можна сподіватися іншої реакції, коли молодь виростає в атмосфері обіцянок, яких не виконується? Як можна тоді вимагати, щоб молодь виконувала це, що не роблять старші?

А ще і правда в тому, що ми маємо завжди десятки виправдань, чому того чи іншого не пощастило нам зробити. Завжди у нашому понятті — це не ми винуваті, — а хтось інший, завжди причина не в нас, — а у тих чи інших „воріженьках".

Отож треба вдаритися у груди і признати, що коли збираємося писати про те, що зле робить молоде покоління — треба спершу призадуматися, чи давали ми їм добрий приклад.

Не дарма стара, але завжди правильна засада, каже: „Твої діла так голосно кричать, що я не чую, що ти говориш..."

О-КА

Іван Я. Хамуляк

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

(60-ліття УСТ „Чорноморська Січ" в Нюарку)

„У нас у Неварку, на долині міста, кількох щирих українців, котрі люблять щиро працювати при народній роботі і які бажають свобідної України і готові посвятити що найдороще, аби видерти українську землю з чужого ярма, задумали старатися зорганізувати Січовий Відділ... Січову роботу зачали дня 21-го грудня 1924 року на перших зборах, на які прибули теж січовики з Ню Йорку. Про Січ і про її ідею вияснив тов. Петро Задорецький з Ню Йорку...

На перших зборах записалося 12 членів, котрі присягнули і взяли на себе січовий обов'язок. А так по укінченню зборів прийшло до вибору старшини. На сотника вибрано двох кандидатів тов. Гриника і тов. Михайла Дуфляна, на писара Л. Муляра, а на скарбника тов. Ол. Лисака. По закінченню зборів відспівано українські народні пісні. Неварські молоді січовики подякували Ню Йоркським січовикам за їх присутність, також вони відходячи желали розвитку новій сотні і збори закінчено". Мова майже в цілості — оригіналу.

Стільки маємо відомостей про перші загальні збори нюаркської Січі, яка опісля перезвала себе на „Чорноморську Січ" і під цим іменем вже існує 60 років.

У березні 1925 року в протоколі підписанім Левом Мулярем, як писарем та Гриником Іваном є мова про те, що „сотня зачартерована".

У протоколі з червня 1924 року між іншим читаємо: „Перечитано протокол з останних зборів і зачалися наради про січову забаву, яка відбулася 13 червня, 1925. Відтак тов. Дідоловський дав внесок, щоб братися до народної роботи, уладжувати лекції і віча і старатися помагати Рідному Краєві і таксамо робити засоби організувати нових січовиків..."

У протоколі із 12-го серпня 1925 року: „...„тов. Дідоловський заявив короткою доповіддю про теперішні події на Рідній Землі і також, щоб наші січовики брали живу участь по вічах і других народних справах. Січова сотня ухвалила видати з каси на голодуючих в Старім Краю в сумі 25 долярів. Тов. Гриник заявив, щоб дати січове віче в справі допомоги Рідному Краєві".

І так поволі розгортає свою працю нюаркська „Січ", в системі цілої січової організації у ЗСА.

Кожного разу по місячних зборах членів, крім звичайної програми сходин, завжди відбувалися січові вправи, і після відспівання „народних пісень січовики розійшлися спокійно до дому".

З бігом часу програма праці „кількох щирих українців, котрі люблять щиро працювати на народній роботі" поширюється і прибирає конкретні форми.

Кожні сходини, звичайно, починалися піснею „Не пора.." Опісля приймали нових членів, які складали січову присягу і тоді приходила звичайна програма праці. Січовики колядували на потреби братів в Україні, збирали гроші теж і поза колядою і висилали їх до рідного краю.

Крім цього, в протоколі з датою 9-го квітня 1931 року „Товариство ухвалило, що має купити уніформи для Бейзбол Тім", значить „січовики починали свою участь у спорті. Небаром постала і дружина кошиківки.

Постав також і січовий хор. Але в протоколі з датою 7-го травня 1931 року рівнож читаємо: „До Товариства Січі має тільки належати українець чи українка, а якщо хтось належить до другої нації, то має опустити галю в добрий спосіб, бо над тим займеться Контрольна Комісія та розслідить кожного нашого члена, чи він є дійсно українець та українка. Дальше не має ся ніхто виривати на селі з польською мовою, або співати польські пісні..."

Релігійна толерантність була однією із основних правил січовиків. Очевидно „Січі" були широко поширені організації у ЗСА. Однак „Чорноморська Січ" в Нюарку творила в тій системі доволі специфічну одиницю. Організаційну структуру та мораль нюаркські січовики приймили, як само собою зрозумілу суть, але люди, які були в її проводі мали завжди відкриті очі на дійсність, практичність та доцільність їхньої праці для українських людей.

Вони перетривали до війни, пережили Другу світову війну, зберегли „Січ" і по війні, а коли приїхали нові еміґранти, вони включилися в ряди членів „Січі" із своєю програмою плекання спорту серед молоді.

Минає 60 років від перших зборів, коли записано оту заяву: „кількох щирих українців, котрі люблять щиро працювати при народній роботі і які бажають свобідної України"...

Імена перших основників та інших активістів — Гриників, Мулярів, Дідоловських, Кузьмів, Турянських, Атаманців, Соколовських та інших сьогодні заступають Стебельські, Твардовські, Труші, Бакуни, Бойки, Рудзінські, Кравчуки, Ґбури, Іванові, Хамуляки, Снилики, Чижовичі, Матківські, Напори, Ориняки та інші. Товариство виявило живучість, динамічність і має перед собою майбутнє.

Привітаймо УСТ „Чорноморську Січ" із його 60-річчям і просім Бога, щоб і далі жили „щирі українці, котрі люблять працювати на народній ниві і які бажають свобідної України..." Ціль попередників, яка передалася і черговим трудівникам цього Товариства, закріплює за ним його життєздатність, ґарантує його існування і в майбутніх роках.

Минуло 50 літ...

(Мала примітка під великим текстом)

Величава велелюдна маніфестація у Львові — Українська Молодь Христові. Напередодні цієї славетної історичної події, у припадковій зустрічі у вестибюлі Краківського університету, ми рішили з цієї нагоди вислати до Львова привітальну телеграму: Ми духом з вами! — Цей привіт підписало тоді троє студентів: Марійка Пшепюрська, Богдан Дзюбановський і Ярослав Заремба. (Чи ще хтось підписав пізніше, мені невідомо). Навдивовижу, цю телеграму прочитали на святковій Академії у Львові, а в дві чи три години пізніше в Кракові вже знали, що якісь студенти звідтіль поважилися післати до Львова привітальну телеграму...

Наступного вечора, на ширших сходинах Студентської Громади устійнювали програму вже раніше запляновaної кампанії поширення української преси серед нашої тамошньої громади. Саме тоді, коли я реферував призначену мені частину, хтось енерґійно застукав у двері. Дижурний вийшов і, вернувшись за хвилину, щось „на вухо" сказав відомому тоді там серед студентів 105-відсотковому активістові. Він поспішно вийшов на коридор. Після короткої розмови, як виявилося пізніше, з поворотцем зі Львова, що їздив туди для „спеціяльних доручень", він твердим кроком підійшов до катедри і, звертаючись до всіх, заявив: — Справа є дуже поважна! — І зараз же спитав мене, чи то я підписав телеграму до Львова. Діставши мою відповідь, він бундючно заявив, що я своїм вчинком виломився з одностайного студентського фронту, хоч мені, мовляв, було добре відоме становище „нашого проводу" в тій справі і його директиви. І не щадив мені за це своїх слів похвали... Наприкінці ще й додав: ви вже не потребуєте кінчати вашого реферату, обійдемося без вас!

Мій голос твердістю ніяк не дорівнював голосові того прокурора й судді в одній особі, але моя відповідь була ясна: для мене наш найбільш авторитетний провід у цій сфері життя є у Львові, але не на вулиці Супінського, тільки на Святоюрській горі. Батьківсь-

Закінчення на ст. 6.

Оксана Бризгун-Соколик

УКРАЇНА — 1933

II.

1) Все, що зібране з піль та садів, вважається державним. Має бути в спільних сховищах і охоронятися;

2) за крадіж з колгоспів чи поля має каратися розстрілом і конфіскацією всього майна. В лагідніших випадках ув'язненням на мінімум 10 років і втратою всього майна;

3) щоб замкнути голодуючу Україну від решти Совєтського Союзу, забороняється виїзд з України, хіба за спеціяльним дозволом;

4) заборонено друкувати статистику нормального приросту населення, а лікарі не сміють причину смерти назвати „голод". Слово „голод" вважається контрреволюцією, і не вільно його вживати.

Крім цих розпоряджень Центральний Комітет Комуністичної Партії так „щиро шкодував" українців, і хотів їм „допомогти", що вислав в Україну Молотова, Кагановича, Мікояна та інших своїх провідників для швидкого переведення своєї нелюдської акції. Їм в допомогу дали перше 25,000 а пізніше ще 10,000 всяких партійців, комсомольців, і інших жорстоких виконавців кремлівської ідеї. Їх місцеве населення так і називало — двадцятип'ятитисячники та десятитисячники. Вони не раз приїздили зі своїми родинами, діставали харчі й ніколи не голодували. Вячеслав Молотов у своїй промові до цих активістів сказав: „...Праця має бути зроблена. Не важне, скільки людського життя це буде коштувати. Тут не маємо місця на м'якість та сантиментальність..."

Москва, організуючи штучний голод, щоб знищити Україну, очевидно не давала жадної допомоги. А як вістки про голод рознеслися по світі і зовнішній світ хотів Україні помагати, то Москва вперто всіх переконувала, що в Україні голоду немає. Багато українців з цього континенту хотіли посилати допомогу особисто і зорганізовано, та Совєтський Союз не приймав. У вересні 1933 року кардинал Відня Інніцер заснував Допомоговий комітет, до якого належав головний рабин Відня, голова лютеранської Церкви та представники всіх релігійних груп. Головою вибрали журналіста д-ра Аменде, який їздив і на цей континент шукати допомоги, і на Україну. Але Совєтський Союз категорично відмовлявся від всякої допомоги. Знаний адвокат Вайт з Англії, який був головою Квейкерів і в двадцятих роках в часі голоду був в Україні та приніс їй допомогу, зорганізував і цим разом велику допомогу Україні, але ані його, ані нічого від нього туди не допустили. В той сам час запрошували комунізмові прихильних одиниць, як Бернард Шо, чи кількакратного прем'єр-міністра Франції Едварда Еріо до себе, справляли їм бенкети, а ті й не бачили, що ділялося за мурами сальонів. Едвард Еріо був 12 годин в Києві і 12 годин в Одесі. Д-р Аменде був у той сам час в Києві також, і описував ці відвідини так в книзі „Гюмен лайф ін Раша". Перед приїздом Еріо до Києва (а був він в СССР в кінці серпня та з початком вересня 1933 року), всі мусіли встати о 2-ій годині ранку, чистити вулиці, прикрашати хати. Всі жебраки, голодуючі та безпритульні з тих вулиць зникли! Еріо був вражений Києвом і бенкетом та, вернувшися до Парижу в інтерв'ю сказав, що ніякого голоду в Україні немає...

Про таке „маскування дійсности", в якому врешті росіяни є спеціялістами від віків, розказує вже згадуваний Томас Вокер в Чикаґо-Емерікан: У 1934 році їх возив інтурист показувати колгоспи „модел фармс", як їх Вокер називає. На станції Вороніж Вокер запитав провідника, чому там сотки людей в лахмітті сплять просто на землі з болісним, наче перед смертю, виразом обличчя. Вияснення провідника було — що це працівники недалекої фабрики, всі чекають на потяг, щоб їхати на місяць на вакації на Крим. Тому, що вночі чекають на потяг, тому й одягнулися у старе, і очевидно тому й втомлені...

Повертаємося знову до пресового звідомлення совєтської амбасади. Амбасада каже, що спеціялісти в протисовєтській пропаґанді кажуть, нібито Москва наклала драконські квоти здачі харчів на населення України, а в дійсності-це неправда!

У книзі свідків Олекси Воропая, яку тепер видав Гарвардський Університет з передмовою проф. Мейса, молодий тоді хлопець зі села Горбів коло Чернігова розказує: (стр. 18) „...Член партії Скиба увійшов до нашої хати. Побачив святі ікони, зірвав їх і з цілої сили кинув у двері. Вимагав харчових продуктів, яких ми вже не мали. Тому що не мали, мусіли покинути хату, саме, як зима наступала. А де ж я подінуся з дітьми в зиму — запиталася мати. Іди і втопи їх, відповів партієць..."

„Боже мій, чим же я буду дітей годувати" — плакала вдова в селі Курилівці, як їй останній кусок хліба забрали. „Пусть дохнуть вместє з табой" — відповів молодий москаль.

Далі пресове звідомлення совєтської амбасади в Оттаві пише: Були тяжкі часи, це правда, але далеко не такі, як українці на Заході це змальовують. Біда була головно з двох причин. Куркулі не хотіли вступити до колгоспів, нищили, руйнували все кругом, мордували партійних людей. А до того в недосвідченій державі був брак машинерії".

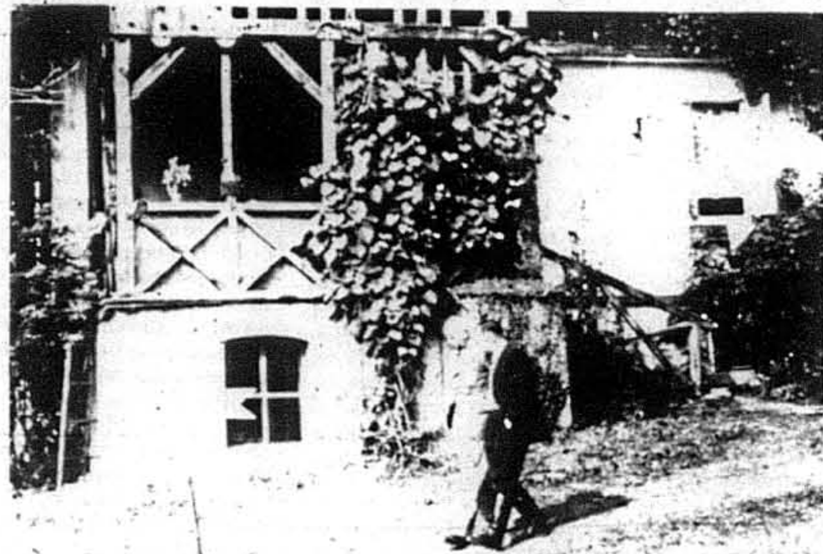
Навіть найбіднішого селянина, який не хотів вступити до колгоспу, вивозили. А журналіст Малком Маґеридж писав, що бачив як гори збіжжя стояли в пристані в Одесі та гнили, бо кораблі не встигали його експортувати. За нього діставала Москва в заміну машинерію. А місцеве голодуюче населення під карою смерти не сміло взяти ні одне зернятко для себе.

Пан Булат з Торонто свідчить, що цілу їхню родину, хоч і небагату, вивезли далеко на північ ще в 1929 році, бо вони не хотіли вступити до колгоспу. Там, на далекій півночі загинули його батьки, а він зі своїм братом втік. У пам'яті йому лишилися білі кістяки мільйонів засланців, які вкривають далеку північ. Ці слова п. Булата підтверджує Александер Солженіцин, як у своїй книзі „ҐУЛаґ III" описує подорож виселенців в тягарових вагонах, в зимі, без хліба та води, та огрівання. Як з потягу щоразу викидали нових трупів, а як врешті ці нещасники поселелилися, то не мали жадних харчових привілеїв місцевих людей, і там на засланні далі вмирали з холоду та голоду.

Продовжуючи долю п. Булата, як вони з братом повернулися в Україну в 1932 році, то пішли на хутір до свого діда. Хутір був цілком знесений з поверхні землі, не було ні будинків, ні саду, залишилося лише кілька верб на тому місці... Недалеке село Чумаки було зовсім порожне, валилося, над селом висів чорний прапор, вояк його сторожив і був напис „епідемія".

(Закінчення буде)

ДОКУМЕНТИ З ІСТОРІЇ НАРОДЖЕННЯ І БОРОТЬБИ УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ



Історична лісничівка на узбіччі гори Виділок у Карпатах, де відбувся Перший Великий Збір Української Головної Визвольної Ради (І. ВЗ УГВР) 11-15 липня 1944 року. Лісничівка була на південний захід від с. Сприня, Самбірського повіту. Всі знімки з ВЗ УГВР зробив і зберіг Микола Лебедь.

УНІВЕРСАЛ

УІ-3

УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ

130103

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!

Революційним зривом, зброєю Твоїх найкращих синів Ти здвигнув у рр. 1917-18 на руїнах тогочасних імперіялізмів, що Тебе віками поневолювали, Храм Волі — Українську Державу.

Грізні вітри розвівали Твої переможні прапори над усіма народами України. Стогін Славути-Дніпра, рев чорноморських хвиль, шелест степової тирси і таємний шум карпатських та поліських лісів зливалися в одну симфонію з гомоном дзвонів Святософійського Собору, співали радісну пісню Перемоги Волі. Віковічні Твої вороги зруйнували цей Твій святий Храм, та Ти, Український Народе, зберіг його в своїй душі як священну Ідею предків.

І на протязі двох десятиріч Ти не дав собі її вирвати, Ти боронив її своєю боротьбою. За Ідею волі Української Землі, за власну незалежну державу Ти приніс мільйонові жертви.

Знову п'ятий рік шаліє воєнна хуртовина і лавою прокочується крізь українські землі. Здригається Українська Земля під подчищами ворожих військ.

Не за Твою волю, Український Народе, ведуть вони цей кривавий та жорстокий змаг, вони несуть Тобі руїну, поневолення і смерть. В червні 1941 р. Ти заявив перед світом свою волю жити вільним державним життям у відродженій Україні. На сторожі цієї волі Ти поставив — від карпатських верхів по Дон і Кавказ — збройні кадри своїх синів — УКРАЇНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!

Гряде доба Національних Визвольних Революцій. Поневолені народи Сходу і Заходу в своїй безперервній революційній боротьбі ждуть хвилини, щоб на руїнах ворожих, їм імперіялізмів побудувати вільне життя вільних народів.



Група членів УГВР розмовляє під час перерви між сесіями Першого Великого Збору УГВР на поляні біля лісничівки. Стоять у колі, ідучи зліва до права за стрілкою годинника (починаючи годиною 12): Павло Турула, Василь Мудрий (в ясному), Лев Шанковський, Ярослав Біленький (в ясному), Омелян Логуш, Дарія Ребет, Василь Потішко, Катерина Логуш, Н. Н., Петро Чуйко.



В обідню перерву група учасників Першого Великого Збору УГВР йде на прогулянку під охороною вояка УПА з охоронної чоти.

ПЛАТФОРМА УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ

ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ.

УЗ-3

Український національно-визвольний рух, створення Української Самостійної Держави та боротьба за її закріплення в 1917 – 1921 рр. поглибили національну свідомість і посилили політичну активність українських народніх мас.

Упадок української держави в наслідок чужого завоювання, зумовленого недостатчім внутрішнім об'єднанням українських національних сил, полегшив чужинцям запанувати на Україні. Це панування позначилося небувалим гнітом, масовим грабіжництвом українського народу, поверненням його селянства і робітництва у справжнє кріпацтво разом із нещадною експлуатацією і винищенням мільйонових мас голодом і терором. Те страшне і криваве лихоліття впродовж 25-ти років навчило українські народні маси, що ніякий чужий політичний та соціяльний устрій не піде їм на користь і що тільки власна національна суверенна держава є єдиною передумовою та запорукою нормального життя і розвитку нації та її культури, матеріяльного і духового добробуту народних мас.

Управителька кухні п. Бачинська (сидить) з жінками з УЧХ, які були господинями на лісничівці під час Першого Великого Збору УГВР.



Чота УПА з сотні "Левів", яка виконувала безпосередню охорону лісничівки й учасників Першого Великого Збору УГВР (на фотографії лише частина чоти). Ця чота недавно роззброїла німецьких пограничників, від яких "отримала" добрі одяги, зброю й вишколеного собаку-вівчарку (ясна), що помагала виконувати охоронну службу. Зліва направо: сотенний Н. (мабуть), окружний ОУН "Борис", підстаршина Н. з вівчаркою.



ЗА УКРАЇНСЬКУ САМОСТІЙНУ СОБОРНУ ДЕРЖАВУ!

БЮРО ІНФОРМАЦІЇ

УКРАЇНСЬКОЇ ГОЛОВНОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ РАДИ

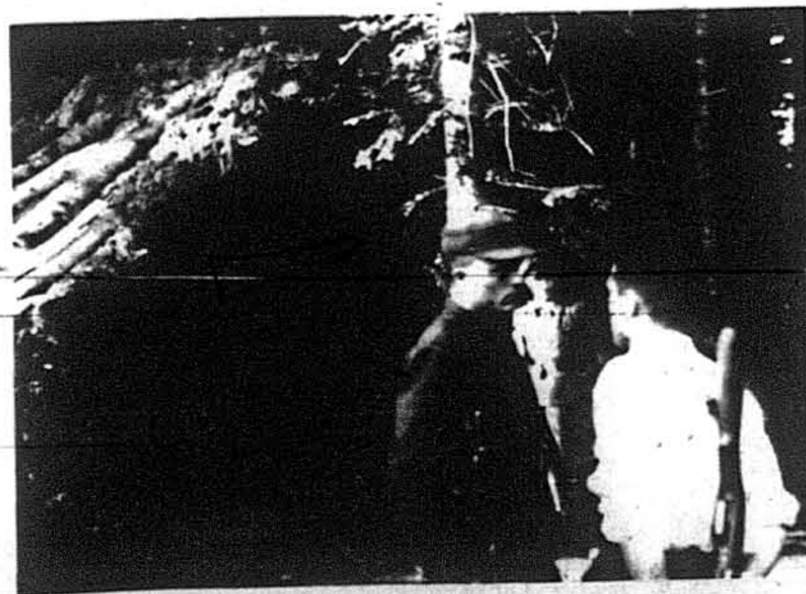
(УГВР)

Випуск № 3 — Вересень, 1948 р. — Рік вид. 1.

З БОЙОВИХ ДІЙ УПА І ЗБРОЙНОГО ПІДПІЛЛЯ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ ПІД МОСКОВСЬКО-БОЛЬШЕВИЦЬКОЮ ОКУПАЦІЄЮ

(Неповне зведення за час від м. серпня 1946 р. до м. серпня 1947 р.)

Визвольно-революційна боротьба українського народу на Українських Землях проти московсько-большевицьких окупантів, за Українську Самостійну Соборну Державу — продовжується. В період від м. серпня 1946 р. до м. серпня 1947 р. продовжували діяти відділи Української Повстанчої Армії, діяло, проводячи теж дуже часто бойові і саботажеві акції, збройне підпілля. Своєю боротьбою УПА і збройне підпілля мають на меті: а) маніфестувати волю українського народу до самостійного державного життя; б) не допускати до закріплювання большевицької окупантської влади на Українських Землях; в) боронити українське населення перед терористичним, грабунковим і національно- та мо-



Член УГВР письменник Йосиф Позичанюк (у білій сорочці) розмовляє з вояком УПА з одної з сотень, які охороняли Перший Великий Збір УГВР.

ТИМЧАСОВИЙ УСТРІЙ У Г В Р.

1.

Загальні основи УГВР.

1. УГВР це верховний орган українського народу в його революційно-визвольній боротьбі за УССД.

2. Джерелом влади УГВР є воля українського народу, виявлена в самостійницьких змаганнях всіх діючих сил народу.

3. УГВР: а/. консолідує самостійницькі суспільно-політичні елементи,

б/. координує діяння політично-активних середовищ,

в/. очолює визвольну боротьбу, дає напрям українській державницькій політиці та керує нею,

г/. репрезентує український нарід та його державницькі змагання перед зовнішнім світом.

Українську Самостійну Соборну Державу! — Воля народам! Воля людині!

ЗАКЛИКИ

до бойкоту виборів до верховної ради т. зв. УССР

1. УКРАЇНЦІ! Ви вже пережили одні большевицькі вибори. Тепер сталінські агенти підготовляють "вибори" до верховної ради т.зв. УССР. Ми стрінемо їх так само, як і "вибори" 10-го лютого 1946 р..

2. УКРАЇНЦІ! "Вибори" до верховної ради т.зв. УССР – потрібні Сталінові на те, щоб показати перед світом, що т.зв. УССР – нібито незалежна держава українського народу. Докажім, що це брехня! Всі, як один, не підемо на сталінські вибори!

3. УКРАЇНЦІ! Сталін і його агенти оббріхують світ, що ми, нібито, вільні тому, що "вільно" "вибираємо депутатів до верховної ради т.зв. УССР. Заперечимо цій брехні, коли всі, як один, не підемо до виборів!

4. УКРАЇНЦІ! Сталін бреше, що ми вибираємо до верховної ради своїх справжніх представників. Заперечимо цьому, коли всі, як один, будемо бойкотувати вибори!

5. УКРАЇНЦІ! УССР – це не вільна Українська Держава, а сталінська безправна кольонія. Бойкотуймо вибори до верховної ради т.зв. УССР, якими Сталін хоче прикривати свою політику гноблення і визиску України! Смерть сталінським імперіялістам! Хай живе Українська Самостійна Соборна Держава!

6. УКРАЇНЦІ! Верховна рада т.зв. УССР – це кубло сталінських агентів, які нічого спільного з українським народом не мають! Не будемо голосувати за підляків, які за ціну зради українського народу вислуговують у Сталіна медалі і ордени! Будемо бойкотувати вибори! Смерть Сталінові і його агентам! Хай живе Українська Самостійна Соборна Держава!

7. УКРАЇНЦІ! Ми вже бачили одні "демократичні вибори" 10-го лютого 1946 р. Такими ж самими "демократичними" є "вибори" до верховної ради т.зв. УССР. Будемо бойкотувати і ці вибори! Геть антинародну сталінську конституцію! Геть протинародні вибори! Хай живе справжня демократія! Воля народам! Воля людині!

8. УКРАЇНЦІ! Нашим єдиним, справді народнім парляментом є революційний парлямент – Українська Головна Визвольна Рада, складена з представників різних українських самостійницьких партій та усіх українських земель. Вона керує нашою визвольною боротьбою на землях і за кордоном. Нашу згуртованість навколо УГВР докажемо, коли всі, як один, будемо бойкотувати вибори до верховної ради т.зв. УССР. Смерть сталінським окупантам! Геть сталінську агентуру – верховну раду т.зв. УССР. Хай живе Українська Головна Визвольна Рада!

9. УКРАЇНЦІ! Українська Головна Визвольна Рада /УГВР/ закликає нас бойкотувати вибори! Цього вимагає від нас добро Справи! Всі, як один, не підемо до виборів!

Селяни!

Сталін ограбив у Вас зерно, молоко, худобу. Він приготовляє для Вас колгоспне ярмо. Не будемо голосувати за сталінських грабіжників і визискувачів. Не будемо голосувати за колгоспи, за голодову смерть.

Хто йде до голосування, той продає грядучі покоління і цілий Український Народ в неволю червоним імперії – диктаторам, цей запроданець Українського Народу, він такий підлий як сексот. Вічна ганьба зрадникам.

Смерть Сталіну і його зграї.

Смерть виборам.

Хай живе Українська Головна Визвольна Рада /УГВР/.

Хай живе Українська Самостійна Соборна Держава!

Сорок років тому, 15 липня 1944 року, була створена на українських землях Українська Головна Визвольна Рада, як верховне політичне керівництво боротьби українського народу проти німецьких і більшовицьких окупантів. Для відзначення цих роковин, постав в Нью-Йорку Громадський Комітет, складений з 68 громадян різних профілів. В рамках своєї праці, Громадський Комітет влаштував 5 травня ц. р. святочний концерт, а сьогодні оприлюднює частину знімок і документів постання і боротьби УГВР, які знаходяться в Архіві Закордонного Представництва УГВР. В суботу, 20 жовтня ц. р. відбудеться заходами Комітету зустріч громадянства з членами-засновниками УГВР, які поділяться своїми спогадами про постання цієї установи, а від 14 до 19 жовтня триватиме виставка документів УГВР, УПА та ОУН.

Найстарша пластунка відійшла у вічність

Св. п. пл. сен. керівництва Д. Білинська-Навроцька

У неділю, 27-го травня 1984 року, в Канаді, у Вінніпегу, на 92-му році життя, відійшла у вічність найстарша пластунка в діяспорі, пластун-сеніор керівництва Дарія Навроцька, довголітня пластова та сокільська виховниця, колишня учителька руханки в Державній Учительській Семінарії у Львові та в інших середніх школах у Західній Україні.

Панахида за душу Покійної відбулася в середу, 30-го травня, в катедрі свв. Володимира і Ольги, яку відслужили парох катедри о. Р. Кисілевський, о. митрат С. Їжик, о. крилошанин А. Пакош і о. В. Паскарук у присутності Митрополита Максима. Під час панахиди співав хор, що ним диригував Ю. Гнатюк, а допоміг йому зібрати цей хор В. Климків. На закінчення панахиди ст. пл. Люба Білаш проспівала пластову молитву „Отче наш". При домовині стояла почесна стійка ст.пл. Б. Білаш і ст. пл. Г. Кущак, а пластова молодь і пластуни сеніори та представники громадських організацій в часі панахиди тримали засвічені свічечки. Домовину внесли до церкви пластуни сеніори — С. Корбутяк, П. Корбутяк, О. Гавалешка, Ю. Носик, Ю. Чучман і Л. Шулякевич. На домовині була китиця червоних маків а біля домовини вінки і квіти від пластової станиці та Осередку Праці Пластунів Сеніорів, від родини з Торонто і ЗСА та від приятелів з Вінніпегу. Рівночасно, замість квітів на домовину, присутні склали свої пожертви на Пласт і Фундацію ім. Т. Шевченка.

Прощальну проповідь на панахиді виголосив о. Р. Кисілевський, котрий гарно накреслив сильветку Покійної, спиняючись дещо довше над її діяльністю в пластовій станиці у Вінніпегу.

Похоронні Богослужения, разом із Службою Божою, відбулися у четвер, 31-го травня, в катедрі свв. Володимира і Ольги при співучасті о. митрата В. Івашка, що приїхав на похорон із Саскатуну, і о. Р. Кисілевського. Зворушливу проповідь мав о. митрат В. Івашко, який сказав, що він прощає Покійну як пластовий капелян від пластового куреня, до якого вони обоє належали.

З церкви тлінні останки Покійної перевезено на цвинтар Всіх Святих і покладено їх побіч її покійного мужа, сл.п. Осипа Навроцького, відомого громадського діяча, який помер 6-го серпня 1972 року. Над могилою, згідно з бажанням Покійної, не було ніяких промов, тільки пластуни проспівали пластову молитву „Царю Небесний".

Опісля пластуни і учасники похорону зібралися в пластовій домівці на післяпохоронне прийняття, що його приготовили пластуни-сеніорки та деякі пані з Пласт-Прияту. Господар прийняття пл. сен. С. Корбутяк привітав усіх присутніх від Пласту і від неприсутніх членів родини (із ЗСА та Торонто) та попросив о. Р. Кисілевського провести молитву. Після скромного прийняття гарну промову-спомин мав пл.сен. о. митрат В. Івашко, прощаючи Покійну від І-го пластового куреня ім. О. Тисовського, якого Д. Навроцька була довголітнім членом. Короткий перегляд життя Покійної дав пл. сен. А. Качор.

Піснею „Вічная Пам'ять" і спільною молитою, що її провів о. А. Пакош, закінчено похоронні обряди. Похороном займалися пластуни сеніори з пластової станиці у Вінніпегу.

• • •

Я пригадую собі, що перший раз я побачив Дарію Навроцьку в домівці „Сокола-Батька" у Львові, при вул. Руській ч. 20 у 1928 році, в гурті поважних сокільських діячів. Було це в лютому 1928 року, коли до Львова загостив з далекої Канади проф. Іван Боберський, визначний і заслужений організатор українського сокільсько-січового руху в Західній Україні, якого українська громада у Львові дуже тепло вітала. Згодом часто зустрічав Дарію Навроцьку в пластовій домівці у Львові, при вул. Бляхарській, де вона часто перебувала, бо належала до пластової „верхівки", а я туди приходив на сходини, як юнак IУ куреня ім. Б. Хмельницького.

Одначе, моє знайомство з Д. Навроцькою було, що так скажу, „на віддалі". Знав її як учительку руханки яка не дуже любила, як ми, молоді хлопці, залицялися до її учениць. Зате я мав змогу в тому часі ближче пізнати її чоловіка, сотника УСС, Осипа Навроцького, тоді головного директора видавничої кооперативи „Червона Калина" у Львові, що також мало вплив на вияв пошани до його дружини Дарії.

Ближче я пізнав подругу Дарію щойно в 1941 році, з початком німецько-большевицької війни, коли я з дружиною та маленькою донечкою Лесею повертався з Криниці до Львова, щоб почати працю ревізора в Ревізійному Союзі Українських Кооператив у Львові. Тоді сотник О. Навроцький, що був головою Українського Допомогового Комітету в Криниці і не міг ще повернутися до Львова, просив мене віднайти у Львові його дружину Дарію, яка не мала змоги в 1939 році разом з ним „емігрувати" до Генерал-Губернаторства, та передати їй його адресу, малий пакунок і поінформувати про його життя в Криниці. Це я радо виконав. Д. Навроцька в той час працювала у централі „Народної Торговлі" у Львові, щасливо переживши большевицьку окупацію.

З того часу мої і моєї дружини товариські зв'язки з Навроцькими вже не переривалися, а зміцнилися в новій країні нашого поселення у Канаді, у Вінніпегу, де ми роками разом співпрацювали в Пласті та інших організаціях.

Ця дружність спонукає мене розповісти про неї хоч коротко, щоб пригадати нашій громаді про її життя та громадську працю. Всі дати з її особистого життя я „запозичив" з її життєпису, який вона виготовила для Пласту ще в 1962 році.

• • •

Дарія Навроцька, уроджена Білинська, народилася 1-го травня 1893 року в Комарні, малому містечку в Західній Україні, де її батько, Осип де Качкенович-Білинський, нащадок т. зв. „ходачкової шляхти" з Білини, коло Самбора, був суддею. Мати Антонина, з дому Шемеляк, перед одруженням була учителькою в Самборі.

Початкову освіту мала Дарця побирала спочатку від батьків, а відтак у Перемишлі, Бережанах, а по смерті батька (1907 р.) — у Львові, куди переїхала з мамою і бабусею. Тут закінчила 8 клясу Дівочої Школи УПТ ім. Т. Шевченка, а потім училася в Учительській Семінарії Українського Педагогічного Товариства (УПТ). Матуральний іспит вона склала в відзначенням 12-го вересня 1912 року в Державній Учительській Семінарії. Як визначна студентка студіювала на філософічному факультеті Львівського універстету, де по двох роках, 4-го липня 1914 року склала іспит на учительку руханки з правом навчання в середніх школах. Рівночасно почала учителювати в школі вправ при Учительські Семінарії УПТ

У перших днях війни в 1914 році Д. Білинська з мамою і бабцею виїхала на „першу еміграцію" на Моравію, а коли австрійські війська звільнили Львів з-під московської окупації, вона повернулася до Львова.

Четвертого березня 1916 року Дарія вийшла заміж за Осипа Навроцького, що тоді був старшиною Українських Січових Стрільців і якого вона знала ще з-перед війни, коли працювала в канцелярії Повітової Січі та із підготовчих праць до Сокільсько-Січового Здвигу, що відбувся в 1914 році.

У 1917 році склала іспит на учительку народних шкіл, а в 1919-20 році почала працю в Державній Учительській Мужеській Семінарії у Львові. 1920-21 рр. Дарія разом зі своїм чоловіком закінчили однорічний торговельний курс при Торговельній Школі Т-ва „Просвіти" у Львові, що допомогло їм пізніше у веденні адміністраційних справ у „Червоній Калині", в Пласті та в інших організаціях.

Праця Д. Навроцької не сподобалася польській шкільній владі, яка в 1933 році переносить її зі Львова на таку ж саму працю до Бучача, до Державної Гімназії, де вона працювала аж до приходу на західньоукраїнські землі большевиків у 1939 році.

Час Другої світової війни Дарія перебувала у Львові сама, бо її чоловік мусів втікати перед большевиками „назелено" до Генерал-Губернаторства, щоб оминути большевицьку тюрму і заслання. У той час вона з трудом дістала працю помічника книговода у Львівському університеті, а з приходом німців до Львова стала книговодом у централі „Народна Торгівля" у Львові.

У 1942 році Д. Навроцька повернулася до учительської праці, спочатку у Державній Дівочій Ремісничій Школі, а від І квітня 1943 року перейняла управу Державної Школи Садівничок, тобто виховниць дитячих садочків. Рівночасно брала додаткові лекції бухгальтерії і торговельного діловодства, щоб стати учителькою торговельних шкіл Воєнні дії перекреслили всі її пляни і в березні 1944 року вона розпочала з чоловіком довгу мандрівку в невідоме, в західній світ, починаючи від Криниці на Лемківщині, а відтак через цілу Словаччину до Австрії, до Штрасгофу, звідти, до Любену на Шлезьку, далі з різними пригодами до містечка Арцбергу, біля чеського кордону і згодом — до таборів переміщених осіб в Бад Верісгофен, потім до Авгсбургу в Баварії і в кінці 1948 року Навроцькі прибули до Канади, до Вінніпегу.

Перегляд життя і праці Д. Навроцької треба ще доповнити відомостями про її пластову та іншу громадську працю.

Членом Тайного Пластового Гуртка при Учительській Семінарії УПТ вона стала після першого Сокільського здвигу, що відбувся в 1911 році, тобто вона була пластункою 73 роки, а завербували її до цієї організації Олена Степанівна і Іван Чмола, тоді ще студент університету, що був виховником того гуртка, а відтак організатором перших відділів Українських Січових Стрільців. У 1913 році пластунки зорганізували окрему чоту Українських Січових Стрільців при Повітовій Січі у Львові під проводом Олени Степанів. У тій чоті була Дарія. Рівночасно проф. Іван Боберський намовив Дарію Навроцьку стати членом Учительського Кружка в „Соколі-Батьку", який підготовляв цей славний Сокільський здвиг.

До УСС Д. Навроцька не попала тільки тому, що мусіла відвезти матір і стареньку бабусю до родини коло Риманова, а коли повернулися до Стрия, то вже було запізно. Австрійський уряд обмежив корпус УСС до 2,000 осіб, а жіночу чоту „обкраяв" до кількох осіб із Оленою Степанівною на чолі. Не маючи змоги бути в чоті УСС, вона відтак включилася до комітету, що займався пораненими українськими вояками у львівських шпиталях (в жіночому комітеті для виготовлення прапору Українським Січовим Стрільцям була скарбничкою).

У часі Листопадового Зриву в 1918 році Д. Навроцька ввесь час працювала у військовій кухні в Народному Домі, де містилася Начальна Команда. За цю працю вона була відзначена відзнакою Української Галицької Армії для цивільних осіб - синій хрест на золотому полі.

У 1919-20 роках за старанням проф. М. Федусевича при Учительській Семінарії зорганізовано Третій полк (пізніше переіменовано полки на курені - прим. А.К.) УУПластових Юначок ім. княгині Ярославни, якого Д. Навроцька була опікуном або зв'язковою до 1929 року. З того часу Д. Навроцька була членом Верховної Пластової Ради або Верховної Пластової Команди. У 1927 і 1928 роках вона була коменданткою жіночих пластових таборів на Соколі, а рівночасно вела адміністрацію журналу „Молоде Життя" аж до розв'язання Пласту польською владою в 1930 році.

За свою пластову діяльність бона була нагороджена в 1929 році „Пластовою Свастикою Заслуги". Рівночасно вона була членом Першого Куреня Українських Пластових Сеніорів ім. О. і С. Тисовських і в тому курені була до самої смерти.

Упродовж усіх тих років перебування у Львові вона працювала активно в „Соколі-Батьку", Союзі Українок, Учительській Громаді, у „Червоній Калині" (помагала часто своєму чоловікові, який був головним директором цієї кооперативи), була членом кооп. „Народне мистецтво", а по розв'язанні Пласту стала членом туристичного Т-ва „Плай" і його скарбником, яке продовжувало виховну пластову працю в дещо іншій формі.

Після Другої світової війни в Німеччині, на З'їзді пластунів у Байройті 20 жовтня 1946 року, переведено її верифікацію як пластової сеніорки.

У Канаді, зараз по прибуттю до Вінніпегу, в жовтні 1948 року зголосилася до Уповноваженого Головним Пластовим проводом на Канаду о. пл. сен. В. Івашка, готова знову до пластової праці.

У Вінніпеґській пластовій станиці Д. Навроцька виконувала різні діловодства. Вона була заступником станичного, писарем, членом контрольної комісії головою іспитової комісії юнацьких проб, провідником Осередку Праці УПС, інструктором ігор і забав для юнацьких виховниць, скарбником комісії купна пластового дому, скарбником станиці, а рівночасно довгі роки вела касові книги та евіденцію членських внесків і оподаткування пластунів, що погодилися патронувати над одною „Рідною Школою" у Німеччині.

У 1956 році їй надано перше пластове відзначення - „Золотий Юрій". 1957 року вона одержала друге пластове відзначення Куреня - „Срібну Пластову Сокиру", а в 1974 році — „Орден Невгасимої Ватри" та була іменована Начальним Пластуном, членом Кадри Виховників з осягом третього ступеня вишколу. У Сеніораті вона мала ступінь пластуна сеніора керівництва.

Крім пластової праці, Д. Навроцька була активною в Товаристві Опіки над українським дошкіллям, а в Кредитовій Кооперативі північного Вінніпегу, в Осередку Української Культури і Освіти, в Представництві Виконного Органу УНРади, у Фонді Допомоги Українців Канади та в інших організаціях.

По смерті мужа почала занепадати на здоров'ї і тоді перенеслася жити до Дому Пресвятої Родини, де мала добру опіку. До останнього дня свого життя Д. Навроцька цікавилася громадськими справами, платила свої членські внески до всіх товариств і організацій, стала фундатором Народної Фундації ім. Т. Шевченка, енциклопедії українознавства, а рештки своїх заощаджень записала на пластові видання. В останніх роках з пластунів сеніорів найбільше часу присвячували покійній Люба Гнатюк, Галя Коваль і Надія Ґавричинська. Виконавцями її останньої волі вона назначила Любу Гнатюк і інж. А. Качора.

• • •

Ця загальна і дуже неповна інформація про життя і працю Дарії Навроцької хай буде виявом пошани та вдячности до неї за її довголітню пластову та іншу громадську працю. Пластуни з глибокою пошаною клонять свої голови перед нею та ставитимуть Покійну за приклад пластової праці молодому поколінню.

Андрій Качор

У СОРОКОВІ РОКОВИНИ УГВР

(Декларація Закордонного Представництва УГВР)

1. Створення Української Головної Визвольної Ради 15-го липня 1944 року було у програмовому, політичному та організаційному відношеннях довгого процесу боротьби українського народу в умовах німецької окупації України, зокрема боротьби Організації Українських Націоналістів і Української Повстанської Армії. З перших днів нападу Німеччини на СССР було ясно, що війна між німецьким та московсько-большевицьким імперіялізмами ведеться в першу чергу за панування над Україною. Одні і другі заперечували права українського народу бути господарем своєї землі. В таких умовах українську самостійницьку політику і боротьбу за державницьку незалежність України можна було вести тільки рівночасно проти обох імперіялізмів.

Це було дуже важке завдання, коли мати на увазі, з одного боку величезну мілітарну силу Німеччини і Москви, а з другого, факт скривавлення українського народу у 1930-их роках і у самій війні, а також тодішню слабість, а то й неіснування організованих українських політичних сил. Одиноким вийнятком були підпільні кадри ОУН, які створили основний стрижінь і мережу організованої боротьби проти німецьких окупантів і мобілізували самооборону народу. Допоміжним елементом в народній самообороні стали тоді українські Церкви і толеровані окупаційними властями громадські структури опікунчого, господарського і культурно-освітнього характеру.

2. У 1942 році, впарі з визвольним підпіллям, народилася УПА як загальнонаціональне збройне рам'я народу і ті обидві сили стали тривалим фактором організованої самостійницької політики українського народу проти німецьких, а від 1943 року також проти московсько-большевицьких поневолювачів. Завдяки цим силам утворилася Українська Головна Визвольна Рада як верховний загальнонаціональний політичний центр і виразник прагнень українського народу до державної незалежности та заперечення німецької концепції т. зв. Нової Европи і накиненого українському народові Москвою фіктивного уряду УССР.

У своїх основоположних документах, у Плятформі та Універсалі, УГВР закликала українські народні маси до боротьби за державну самостійність України, за основні демократичні свободи для всіх громадян України, за ліквідацію невільницької колгоспної системи та провадили такі акції як бойкот т.зв. виборів в СССР, опір насильній колективізації та вивозам українського населення поза межі України, допомогу голодуючим в перших післявоєнних роках, оборону Української Католицької Церкви та віруючих загалом тощо.

3. УГВР, а також ОУН і УПА, родилися в ідейному нав'язанні до традиції поневолених етапів боротьби, зокрема до української національно-демократичної революції 1917 і наступних років, Української Народної Республіки, — як одна ланка єдиного процесу прагнень українського народу бути господарем своєї землі. У свою чергу, УГВР і вся підпільна та повстанська боротьба стали одним з головних чинників, які створили підґрунтя для народження інших своєю формою виявів самооборони і боротьби українського народу у післявоєнних десятиріччях. Шестидесятники і все духове зрушення в Україні у 1960-их і 1970-их роках, такі формації як Український Національний Комітет, Український Національний Фронт, Українська Робітничо-Селянська Спілка під проводом Левка Лук'яненка, самвидав, Українська Гельсінкська Група — це нові окремі етапи вияву українських національних, політичних і соціяльних прагнень та боротьби за їх здійснення.

4. Подібно як у відношенні до діячів української національно-демократичної революції та учасників визвольного підпілля і повстанської боротьби воєнного і післявоєнного періодів, Москва терором відповіла на нові форми самооборони українського народу останніх десятиріч. У поході проти носіїв того руху вона вживає драконські присуди, „психушки", провокації, ганебні наклепи тощо. Водночас, комуністична тоталітарна бюрократія у спілці і на послугах російської шовіністичної чорносотенщини поширює свої удари на весь український народ, на його душу, на його прадідівську віру, історію, культуру, мову, і засобами фізичного і психічного терору намагається перетворити його в одну т.зв. совєтську, на ділі, російську націю. В обличчі вже недалекого 1000-ліття хрищення України, московське політбюро разом з ієрархією Московської Православної Церкви, намагається обманом присвоїти собі цю величну сторінку історії українського народу.

А в парі з цим, імперіялістична політика Москви ведеться шляхом визиску українських робітників, селян і творчої інтелігенції, які львину частину своєї праці мусять віддавати на чужі їхнім інтересам послугам мілітаристичної імперії. Від кількох років Москва змушує молодих українців та молодь інших народів СССР кривавитися і віддавати своє життя на завоювання Афганістану та поневолення свободолюбного афганського народу.

5. Московсько-комуністичний режим загарбав політичні і соціяльні свободи у всіх народів СССР, включно з російським, проте особливе знущання ведеться в СССР над українцями та іншими не-росіянами. Але досвід цієї імперії повчає, що мілітарно-поліційний апарат комуністичної диктатури і російського шовінізму та їх збанкрутований ідеологічний багаж не зуміли зламати прагнень і духового опору українського та інших неросійських народів СССР. Після кожного погрому в Україні на поверхні життя появляються нові парості національного відродження.

При цьому визвольна боротьба українського народу проходить у час, коли націоналізм поневолених народів СССР і сателітів Москви, отже їх прагнення до державної самостійности, політичної і соціяльної демократії, стали головною рушійною силою, яка знутра розхитує імперіяльну будівлю. А втім, в добі нуклеарної зброї, яка могла б принести тотальне знищення всім народам світу, визвольна боротьба поневолених Москвою народів, є не тільки найуспішнішим і на ділі одиноким засобом для їх визволення, але також для врятування людства від загрози нуклеарної катастрофи.

6. На українських землях продовжується самооборона народу в різних галузях життя, зокрема за збереження його духовости, за його власне національне обличчя, за підставові громадянські свободи, за права українських селян, робітників і творчої інтелігенції не бути об'єктом експлуатації панівною бюрократичною клікою, яка одержує накази з Москви.

У таких умовах нашого народу, українська діяспора може стати могутнім чинником допомоги своєму народові. Ця допомога — це водночас допомога самим собі, це змагання за те, щоб не тільки українці на батьківщині були українцями, але й за те, щоб українці поза її межами були самі собою, щоб виростаючі серед неукраїнських суспільств наші молоді покоління, здобуваючи для себе належне їм місце, були водночас у тому світі носіями і активними апостолами правди про життя і боротьбу народу з якого вони вийшли. Таку мету можна досягти такими засобами як збереження нашої вікової духової культури і традиції, як засвоєння їх впарі з українською мовою народженими на Заході українськими поколіннями і передання їх їхнім дітям, як моральна і матеріяльна участь у розбудові наших культурних, наукових, економічних установ, наших Церков, і готовість жертвувати для них свою працю і гроші, як приєднування для цього діла розсіяних по цілій діяспорі забутих душ українського народу і поборювання бацилів байдужости, егоїзму, комплексів „моя хата скраю", врешті, як активізація людей українського роду в громадському, науковому, господарському та політичному житті країни поселення, без чого не можна мати впливу на їх ставлення до України. Тільки такі наші зусилля можуть принести реальну допомогу українському народові. Бо між Україною і діяспорою існує тривала функціональна взаємозалежність: ріст українського потенціялу на українських землях збільшує шанси дій діяспори, а активність діяспори посилює місце України серед інших народів СССР і у зовнішньому світі.

7. Роковини створення УГВР та організованої підпільної та повстанської боротьби є, як кожні роковини визвольних зусиль поневоленого народу, нагодою для духового оновлення, для закріплення віри й сили у справедливість і успішність боротьби, а водночас — це нагода для холодної аналізи наших досягнень і наших невдач, їх причин, та плянування нових етапів боротьби. Це нагода для засвоєння правди, що тільки організованими формаціями і тільки з ясною програмою, яка віддзеркалює життєві інтереси народу, можна вести боротьбу за його державну незалежність. А для діяспори — це в парі з цим нагода для усвідомлення завдань, зобов'язань та можливостей помогти рідному народові і помогти самим собі зберегти власну самобутність та стати гідним співтворцем у великому процесі боротьби українського народу за його національну, політичну і соціяльну свободу.

Закінчення навчання в Школі Українознавства в Ню Йорку

У суботу, 6-го червня, о. П. Пащак, ЧСВВ, парох церкви св. Юра, відправив Богослужения на закінчення шкільного 1984 року школи українознавства. В своєму короткому й дуже змістовному слові він пригадував учням, щоб де вони не були, ніколи не забували свого народу, своєї Церкви, своєї мови. Бо це є найцінніший скарб у житті людини. В просторій авдиторії школи св. Юра, заповненій учнями, батьками і гістьми, виступила на сцені молодь (коло 160 осіб), як гарний квітник красувався на сцені. Зразково проведена програма під орудою учительки п'ятої кляси Марії Гарасимович-Олинець полонила публіку.

Програму відкрив директор школи П. Дорожинський коротким привітом, а діти з садочку, що є під опікою 83-го Відділу СУА та учительки Е. Вацик, проспівали з рухами привітання „Ми—музиканти з Києва, приїхали до вас". Спонзором Школи Українознавства від 1949 року є Товариство „Самопоміч", Відділ в Ню Йорку.

Суддя Богдан Ластовецький, голова „Самопомочі", сердечно привітав учнів, батьків і численно зібраних гостей, а зокрема батьків, які розуміють, що рідна мова конечно потрібна для їх дітей, щоб не забути свого походження, свого народу і його високої культури та традиції. „Честь і слава їм!",—закінчив голова, а публіка подякувала йому оплесками.

Програма була багата, кожна кляса виступала з віршами або співом. Діти передшкілля учительки Анни Редько, продеклямували вірш „Зайчикові вакації". Потім виступили учні І-ої, 2-ої, 3-ої і 4-ої кляс зі збірними деклямаціями „Ой, ви, пташки", „Сіра білочка" „Українка я маленька". Маленька Христя Редько, учениця Олени (Лесі) Ґой, з завзяттям проказала „Всім нам мати-Україна!". Учні 2-ої кляси проспівали пісню „Гей, там на горі Січ іде", акомпаньював на гітарі здібний учень XI кляси Андрій Олинець. Потім учні кляси Софійки Зелик деклямували вірш „Пан Заяць" і проспівали пісню „І, і, і, співаю собі". Учні IУ кляси учительки Дзвінки Брикович рецитували вірш Ганни Черінь „Україна" і співали пісню „Ой, видно село". Третя кляса, учительки Ксені Драґан, продеклямувала вірш „Вже настав вакацій час.

Учні всіх кляс заспівали всім учителям „Многая Літа" і роздали учителям (кожний своїй учительці) квітку. Середні кляси—5-та, 6-та і 7-ма під диригентурою учительки Марії Гарасимович-Олинець проспівали пісню „Рідне гніздечко", а УІ кляса учительки Ляриси Сонної продеклямувала вірш „Українська мова" Володимира Самійленка і заспівала пісню „Їхав стрілець на війноньку".

Учениця 7-ої кляси, яку проводить учитель Іван Близнак, Галя Кузишин з відважністю і чітко прочитала короткий життєпис Ліни Костенко і вірш „Крізь відстані", а всі учні цієї кляси заспівали пісню „Земле моя" слова Бориса Будного, муз. Е. Осідача.

По закінченні програми директор П. Дорожинський в асисті учителів роздав свідоцтва, а голова Батьківського комітету Таня Тершаковець запросила на перекуску, яку приготовили матері дітей.

Дивимося на нашу дітвору і серце радіє, що тут, далеко від рідного краю, наші розумні і патріотичні батьки не забувають свого коріння, своїх предків і виховують своїх дітей у пошані і любові до свого народу. На жаль, є багато родин, що навіть у своїй хаті вживають англійську мову. Тому учителі в Школі Українознавства повинні бути для дітей не тільки вчителями, але й батьками і приятелями, щоб діти йшли до школи з радістю і приємністю, що почують і побачать те, чого не мають вдома.

Наша школа має приміщення в модерному будинку школи св. Юра і має 16 учителів. Знаменитим фінансовим референтом школи є Лев Пришляк, заступник голови відділу Товариства „Самопоміч" і член Головної Управи.

Ольга Соневицька

Виставка Я. Вижницького в Гантері

Гантер, Н.Й. (І.Д.) — У неділю, 1-го липня ц.р., відбулося у Гантері відкриття чергової виставки картин мистця Ярослава Вижницького в його домі близько мотелю „Ксеня".

Ред. І. Кедрин-Рудницький відкрив її в год. 2:20 по полудні вступним словом у жартівливій формі, переплітаючи анекдотами про його приятеля Славка, його дружину Марійку поглядами деяких жінок на їхніх чоловіків з такими „епітетами" як „старий чорт", із закидами про неробство. Численно зібрана публіка додавала дещо від себе.

Після гумористичного вступу ред. І. Кедрин ствердив, що Я. Вижницький — це передусім типовий кольорист-романтик, добрий фахівець, що здобув собі добрі оцінки своїх і чужих знавців. Найбільше любується він у краєвидах і квітах. Барви зелені, червоні, сині доповнюють себе взаємно і творять райдугу кольорів. Добір кольорів незвичайно естетичний, милий для ока. Щоправда є велика різниця між Еком і Вижницьким, та це річ смаку. Мистець, залюблений у природі, творить симфонії кольорів, що притягають увагу глядачів і викликають захоплення незрівняною красою природи в різних порах року.

Після того присутні ставили питання до мистця про різні картини, що особливо звертали на себе увагу. Кожний знайшов „щось" для себе. Вижницький виставив 45 олійних картин з різнорідною тематикою. Майже половина картин — це краєвиди великого формату навіть з України, з Німеччини, з околиць Гантеру. Шість картин весняних, „многоцвітних", п'ять зимових картин, є і осінні. Друга велика група — це квіти: айстри, бузок, рябина, соняшники, квітучі дерева весною. Вони такі природні, що, здається, немов би пахнули! Є і люди: „Неділько малює" (недавно померлий маляр), є дівчата, є і гуцули, колядники, лещатарі тощо.

Вижницький, подібно, як і Еко, любить ходити на гриби, тому намалював і їх. Є і картина його пса, бернардина Бриська, що своїм громовим гласом нервував жінок і доводив до плачу дітей. Це була своєрідна „атракція" дому Вижницьких у гуцульському стилі. На жаль, недавно Брисько минувся під час операції.

Пані Марійка подбала про перекуску й вино для численних гостей. Виставка потриває до кінця вакацій.

ДОРОГІ ЗЕМЛЯКИ! ХОЧЕТЕ МАТИ СПОКІЙНУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕНУ СТАРІСТЬ — ВСТУПІТЬ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ!

Радіопередачі Самбірських у Чикаґо



Під час радіопередачі ОДУМ-у сидять (зліва): Степан і Люся Самбірські та Павло Пошиванник.

У кожному місті ЗСА, де є більші скупчення українців, діють українські радіопередачі. В Чикаго кожного дня в тижні є якщо не цілогодинні, то півгодинні передачі українською мовою. Найбільше передач є в суботу. Починаючи від 2-ої години по полудні аж до 9-ої вечора, з етеру доходять до українського слухача передачі православної парафії св. Володимира, української католицької церкви св. Миколая, спортової та баптистської громади. П'ять днів на тиждень має передачі Марійка Чичула, якій допомагає Андрій Скиба та раз на тиждень в буденні дні – Визвольний Фронт, українська католицька парафія свв. Володимира і Ольги та панство Самбірські, які довший час мали передачі по п'ятницях, а тепер кожної неділі о 7-ої годині вечора.

Українські радіопередачі утримуються переважно українськими підприємцями, що реклямують свій товар, товариствами чи парафіями, що подають платні оголошення про різні імпрези: концерти, виставки, забави, бенкети, зустрічі чи збори.

Найбільш відома, популярна і найстарша українська одногодинна радіопередача — це передача Люсі й Степана Самбірських. В грудні цього року вони розпочнуть 35-ий рік своєї відданої служби українській громаді. Їхня передача складається з кількох частин. В першій частині надаються актуальні новини з життя українців в Україні та за її межами й новини зі світу. Дальші частини передачі присвячуються релігійним святам, національним роковинам, відзначенням дат народження чи смерти відомих українських письменників, поетів, науковців, політичних діячів та місцевим подіям.

Відзначення відомих історичних постаттей минулого й сучасности прикрашені українськими народними піснями та піснями чи музикою композиторів України та еміграції. На передачі Самбірських ви почуєте твори Григорія Китастого, Сергія Козака, Ігоря Шамо, Володимира Івасюка, Миколи Лисенка, братів Майбородів, Миколи Фоменка, Станіслава Людкевича та багатьох інших, як також і новітню модерну українську музику у виконанні різних ансамблів із різних континентів.

Українські книгарні та крамниці в Чикаґо переповнені українськими платівками пісень, награних тут, в Америці й в Україні. І слухачі передач Самбірських вперше довідуються про вихід нової платівки чи нової пісні з їх радіопередачі. Платівки награні в Україні, що не прославляють „щасливе колгоспне життя та мудру комуністичну партію", втішаються популярністю.

Відомі українські діячі, що прибувають до Чикаґо з якихось нагод завжди запрошуються Самбірськими з виступом чи на інтерв'ю. У них виступали Марія Кокольська, Євгенія Зарицька, Володимир Луців, Василь Мельничин, проф. Володимир Кубійович, проф. Володимир Янів та багато інших діячів та дисидентів з різних кінців світу.

В перших дванадцятьох роках з цієї передачі надавалися тижнево для дітей та молоді казки, оповідання та відповідна для них музика. В дитячій частині часто виступали діти шкіл українознавства та молодь Пласту, ОДУМ-у та СУМ. Пізніше дитячу частину передачі замінено виступами студентської громади, Союзу Українок та десятихвилинними передачами, раз у місяць передачами ОДУМ-у, що надаються вже 12-ий рік. Від довшого часу на передачі Самбірських мають свої радіонадавання білоруси.

Останні роки збільшилося число бажаючих як молоді, так і старших відвідати Україну. Після повернення з України багато з них виступало по радіо. Розповідали, що вони бачили, чули, що їм подобалося, а що ні. Нарікали майже всі, що в столиці України в Києві та інших більших містах України не чути української мови, а скрізь панує мова окупанта, російська мова.

Всі особи, парафії чи організації, що ведуть українські радіопередачі не мають з них заробітку. Надходження з оголошень та пожертви покривають лише кошти, пов'язані з висиланням в етер. Але громадський обов'язок та відповідальність перед великою українською громадою Чикаґо і околиць вимагає від них самопожертви, відданости та праці для добра свого народу, для добра своєї громади. І ми їм вдячні.

Око

Св. п. Ярослав Лабка

А смерть не покоси кладе, кладе гори... Вслід за бл. п. Володимиром Скрипчуком, найближчим сусідом і колишнім учнем У.А.Г. у Львові, що помер 14-го березня 1984 року, в понеділок, 2-го квітня цього року відійшов у вічність бл. п. мгр Ярослав Лабка, пластун-сеніор довір'я, абсольвент УАГ, УМІ ім. М. Лисенка, Державного Університету у Львові, церковний, громадський і пластовий діяч в краю і на еміґрації, директор УМІ і довголітній учитель музики в Трентоні й Балтиморі.

Я. Лабка народився у Львові 27-го лютого 1910 року в родині Івана і Розалії, з дому Думинської.

По закінченні народної школи УПТ „Рідної Школи" ім. Бориса Грінченка й Української Академічної Гімназії (головний заклад) у Львові, студіював у Львівському університеті право й економію, навчаючись одночасно музики й гри на скрипці в Українському Музичному Інституті ім. Лисенка. За Польщі працював в Бидґощі (Бромберґ), залишившись там аж до приходу німців до Львова в липні 1941 року. Повернувшись до Львова, працював в „Центробанку" й у вільних хвилинах присвячувався музиці.

З відступом німецьких військ у 1944 році подався на Захід і проживав в таборі Вайссенберґ біля Нюрнберґа, працюючи в УННРА й ІРО правним дорадником. У 1949 році прибув до ЗСА і, поселившись в Трентоні, Н.Дж., проживав тут до кінця свого життя, посвячуючи свої надщерблені воєнним лихоліттям сили церковним, громадським і пластовим справам. Був співосновником місцевої парафії св. Йосафата, пластової станиці й основником трентонського відділу УМІ. Довгі роки був членом церковного братства, вихователем молоді, головою й членом управи пластової станиці, членом управи 149-го Відділу СУК „Провидіння", виконуючи останніми роками функцію скарбника цього відділу. Як основник і керівник відділу УМІ навчав молодь гри на скрипці, заснував мандоліново-гітарну оркестру при місцевому осередку СУМА і довгі роки проводив нею та доїздив кожночасно до Балтімору, як допоміжний учитель музики у тамошньому відділі УМІ.

В 1939 році одружився з абсольвенткою гімназії УПТ — „Рідна Школа" у Львові Ярославою Фостяк. Не маючи власних дітей, удочерив сироту Марійку, яка, одружившись з Ігором Мициком, подарувала йому двох внуків: Адама і Ореста. Ще до війни втратив рідного брата Володимира і сестру Марію, що померли у Львові. Помер безболісно (читаючи „Свободу" у фотелі) від задавненої недуги серця.

Похоронні обряди проводились у п'ятницю, 6-го квітня, в похоронному закладі „Куч – Фюнерал Гом", де після Парастасу й Панахиди, які відправив парох церкви св. Йосафата о. митрат д-р Василь Макух при співучасті співаків Івана Головка, Макара Копаниці й принагідного хору, на Вічну Ватру перед Престолом Всевишнього, Спочилого прощали: пл. сен. кер. Любомир Онишкевич від проводу і членів пластової станиці (групи), Макар Копаниця, голова 149-го відділу СУК „Провидіння", та пл. сен. Іван Р. Костюк, голова ОП — УПС, що при похиленому пластовому прапорі і співі пластової пісні „Ніч вже йде" віддав Спочилому останній пластовий дружній салют. За весь час тривання Парастасу й Панахиди, біля відкритої домовини на почесній стійці стояли пластуни, юначки і юнаки, з пластовим прапором і знаменами та пластуни-сеніори, члени проводу станиці й ОП — УПС.

Наступного дня, в суботу 7-го квітня вранці, після короткої відправи в похоронному закладі довга валка автомобілів провожала домовину, прикриту китайкою і пластовим капелюхом до парафіяльної церкви св. Йосафата, де Заупокійну Богослужбу відправив о. митрат В. Макух, прощаючи свого співробітника в парафії глибокозмістовним прощальним словом. Співали, як і попереднього дня, Іван Головка, Макар Копаниця і принагідний хор. До „останнього цілування" до домовини, прикритої китайкою і пластовим капелюхом, підходили біля сотні співучасників похорону, віддаючи тлінним останкам свого улюбленого сусіда й члена громади останнє на цьому світі „прощавай".

По закінченні церковних відправ знову довга валка автомашин відпровадила Спочилого на місцевий цвинтар Пречистої Діви Марії, де після закінчення відправ й опечатання гробу, прощальне слово від Головної Управи УМІ сказала проф. Дарія Гординська-Каранович. При звуках стрілецької пісні „Видиш, брате мій" пл. сен. Іван Р. Костюк, посипавши кришку української землі з родинного гробу батьків Спочилого у Львові, передав китайку і пластовий капелюх вдові пл. сен. Ярославі і її дочці пл. сен. Марії Мицик.

На заупокійній тризні, що відбулася в приміщеннях парафії св. Йосафата і яку приготовили члени 11-го Відділу СУА при допомозі Юстини Надраґи і Богданни Осадци, останні прощальні слова сказали головний секретар СУК „Провидіння" у Філядельфії, проф. Богдан Тодорів, ред. Ярослав Шав'як — від УМІ в Балтиморі і д-р Олександер Ничка з Ґлей Спей, Н.Й., довголітній вірний друг Спочилого й його родини, також колишній абсольвент УАГ у Львові, що у зворушливих словах подав перекрій життя Славка і його дружбу з ним під час студій у Львівському університеті й у дальшій життєвій мандрівці. Пл. сен. Іван Р. Костюк, що проводив тризною і похоронами, попрощав Покійного від Об'єднання Абсольвентів УАГ у Львові, пластових друзів та гімназійних й університетських колеґ. Від родини склав подяку усім і за все інж. Роман Мицик.

Під час похоронів проведено грошову збірку добровільних пожертв замість квітів на свіжу могилу на благородні цілі, якою зайнялась Богданна Осадца.

Так закінчилася життєва мандрівка бл. п. Ярослава Лабки на цьому суєтливому світі. Нехай пам'ять про нього надовго залишиться поміж нами.

(юко)

Культурна праця школи св. Миколая в Філядельфії

Ця школа, поза чисто шкільними завданнями, присвячує чималу увагу й культурній ділянці, що має своє окреме виховне значення, користь для парохії, втіху для батьків дітей та розголос українського імени

Діти цієї школи все мають якісь імпрези чи в школі, чи поза школою. Прикладом таких імпрез нехай буде лишень один минулий рік, у якому діти мали аж 15 виступів, беручи участь на різних фестивалях, у домах для старших людей, шпиталях та різних школах і все з великим успіхом, про що навіть ширше розписувалися американські часописи, підкреслюючи ці виступи як зразкові, добре зорганізовані й з українським обличчям, бо з показом бандур та українських співів — коляд, гаїлок та народних пісень, що їх виконували численні групи дітей в українських строях.

Важливим при цих виступах було те, що діти давали короткі вістки про себе, своїх батьків, свою школу, парохію, країну походження їхніх батьків — Україну та її теперішнє невідрадне положення під гнітом окупанта.

По таких виступах діти цієї школи діставали признання від авдиторії у щирих оплесках і теплі згадки у пресі з підкресленням заслуг проводу цієї школи, що її ведуть Сестри Василіянки, серед яких найбільше праці вкладає невтомна управителька цієї школи — Сестра Вернарда, ЧСВВ, душа школи, висококваліфікована педагогічна сила, із знанням мов та гри на різних інструментах (фортепіяно, орган, скрипка, бандура й інші). Хоч вона народжена в ЗСА, але рівень її українського наставлення, защепленого її батьками, високий, бо в неї, крім свідомости свого походження, ще й такі підсилюючі чинники, як знання української історії, літератури, обряду, співу та звичаїв. При виступах дітей її школи й вона, особливо серед американського середовища, забирає голос і голосить правду про Україну, її народ і культуру, про що більшість американців має мильне поняття, будучи під впливом московської пофальшованої історії відносно України, та пропаґандивної літератури.

Мирон Федорів

В Гантері відкрили виставку картин трьох Козаків

Гантер, Н. Й. (І. Д.) — Традиційне відкриття виставки картин Едварда (Ека), Юрія і Яреми Козаків відбулося 30-го червня ц. р. у заповненій залі мотелю „Ксеня" в Гантері. Власниця „Ксені" Оля Кобзяр відкрила вечір сердечним привітом для всіх присутніх, постійних бувальців, об'єднаних пієтизмом для творчости Ека і його синів, любов'ю до мистецтва і краси. Вона передала ведення вечора ред. Лясі Любович, що в жартівливих словах запросила сеньйора наших журналістів ред. Івана Кедрина-Рудницького, щоб відкрив цю „козацьку" виставку картин.

Ред. І. Кедрин почав від критики різних „істин", що на його думку, не сповнили сподівань і розходяться з нашою дійсністю. Він згадав і про деякі „чуда", а одним із них є його присутність у Гантері на тому вечорі. З найбільшою приємністю він уже багато років відкривав виставки Ека й синів, що є покривджені, бо вони творять у тіні свого великого батька. Перегнати Ека трудно, але здоганяти можна.

Юрій Козак намалював велику картину про хрищення Руси-України, працював над нею два роки. Вона є в ґалерії картин панства Шафранюків у Торонто, найбільших сучасних наших меценатів малярського мистецтва. Треба мати великий талант, щоб створити таку імпозантну композицію в гармонійній цілості з історичною перспективою. Юрій належить до наших найвизначніших малярів візантійського напрямку, після смерти маестра Михайла Осінчука.

Другий син, Ярема, вичаровує не тільки квіти, краєвиди, композиції, але й наші гуцульські танки.

Еко завжди вірний собі: рисунок, рух, уява, закоханий у козаків, бандуристів, усусусів і гуцулів.

Виставка багата тематично й технічно: темпера, олія, акриліка й інші. Тому кожний з відвідувачів виставки каже: „Хочу мати образ Козака!". Приємно ствердити, що, як сказала Оля Кобзяр, всі у переповненій залі об'єднані пієтизмом до творчости великого мистця.

Маестро Степан Крижанівський прочитав вірш Бабая (Богдана Нижанківського „Дуфти") „Дума про Козака Едварда" у стилі козацьких дум, але так, „навесело".

Ред. Леся Любович прочитала свою превеселу гумореску про телефонну розмовоньку із „говорухою", що попала на не той нумер. Молода співачка, Лавруня Туркевич, своїм милим і ніжним голосом проспівала у власному супроводі на бандурі низку лемківських пісень, що перенесли слухачів на зелену Лемківщину. Вкінці заспівала перший раз „Гантерський гимн", що починається: „Пішли панни на шпацер..."

Ред. Ляся Любович розвеселила присутніх кількома анекдотами, після чого С. Крижанівський прочитав гумореску Ікера „Звідки взявся Гриць Зозуля?"

Програму вечора закінчив, як звичайно, Еко, який прочитав свій фейлетон „Піґулки", що по кожному реченні викликав сальви сміху.

Вкінці ред. Ляся закінчила цей превеселий вечір і запросила на перекуску, що її приготовила Оля Кобзяр. Майже до півночі гомоніли численні гості з усіх сторін Америки, були навіть з Канади. Це вже стало традицією, що вакації починаємо від „козацького вечора" в Гантері. Еко здобув собі так багато приклонників, що не знаю, чи є такі любителі мистецтва, щоб не мали в хаті хоч одної картини Ека?

Цього літа Еко виставив 50 своїх картин з незвичайно багатою тематикою. Нелегко вирішити, котра картина найбільш подобалася, бо кожна мала своє „щось", що зацікавлювало й „хапало за серце". Звертають увагу: картина „Львів" (кам'яний лев перед львівським маґістратом), „Св. Юр", „Листопад", „Рушничок", „Вже качки летять", з української мітології: „Молфар", „Чугайстер", „Перелесник" ілюстрації до пісень. У шістьох картинах зображені українські танки, переважно гуцульські. Майже половина картин присвячена українським дівчатам, підкреслюючи їхню красу. Може це вплине на деяких наших „кавалерів", що не звертають уваги на наших прекрасних дівчат, але вганяють за чужинками, щоб розвестися, і аж тоді шукати за українкою...

Юрій виставив 7 картин, історичні — „Св. Володимир" і „Слово о полку Ігоревім", та п'ять релігійних картин, що всі здобули високу оцінку.

Ярема виставив 20 картин, з того звертали на себе увагу „Дівчата в танці", „Гуцульський танок", „Предки", краєвиди своїм багатством красок.

Багато картин розкуплено вже першого дня. Виставка потриває до кінця серпня. Хто хоче мати у своїй хаті цей „козацький подих України", нехай поспішиться. Гантер продовжує традиції гуцульського Космача, де „во время оно" з'їздилася влітку всенька „малярія" зі своїм „патріярхом" Олексою Новаківським, щоб творити на лоні природи найкращої частини української землі чарівної Гуцульщини.

На Союзівці...

(Закінчення зі стор. 1)

мистецької насолоди. Виконавцями ролей є відомі оперові солістки і солісти, які мають за собою поважний стаж праці на сценах українських і не-українських театрів; побіч них виступають нові надійні співацькі сили, що стали членами Ансамблю, завдяки їхнім талантам і любові до рідної пісні.

Безсмертний „Запорожець за Дунаєм" Семена Гулака-Артемовського, українська опера з чудовою музикою і захоплюючим змістом, вже кільканадцять десятків років не сходить з українських сцен не тільки в Україні, але і в цілому світі, при чому перекладають її на інші мови і ставлять на світових сценах. Може жадна інша українська опера не викликає такого ентузіязму серед українських глядачів, як саме „Запорожець за Дунаєм". І тому її знову з великою охотою побачать гості „Союзівки", вакаційно-відпочинкової Оселі УНС.

Час на зміну варти



Президент Роналд Реґен з мгр Христиною Ґелетканич-Спейн на прийнятті у Білому Домі.

Українська спільнота тут, на американському терені, є так сильно зайнята своїми внутрішньо-суспільними і політичними справами, що вже від довшого часу перестала обговорювати на сторінках нашої преси проблеми, які є життєвими для нашої спільноти на поселеннях. Щоправда, ми розв'язали частинно деякі проблеми в нашій діяспорі, однак, треба буде присвятити ще багато часу і труду, щоб одержати єдність на внутрішньому суспільно-громадському і політичному відтинках. Зараз нам треба зайнятися справами, які є дуже важливі для нашого дальшого буття тут, тому що вже наближається час нашого відходу на заслужений відпочинок і передання різних ділянок українського суспільно-громадського і політичного життя молодшій ґенерації, нашим наступникам. Ці наші молоді люди своїм знанням і новими методами праці повинні переводити в життя першого значення завдання, які були, є і будуть головною ціллю української спільноти, а це — збереження української громади тут, на прибраній батьківщині, та допомога нашим братам морально і матеріяльно в боротьбі з окупантом. Українська спільнота може багато скористати з порад чи діл, таких як реалізація проєктів суспільно-громадського характеру цих молодих людей, що займають відповідальні становища в різних ділянках суспільного життя американської спільноти.

Одною з таких державних установ, яка виконує дуже важливі завдання і відповідає за рівень фізичної справности не тільки молоді, але і всіх громадян різного віку, є створена в 1956 році „Президентська Рада для фізичної справности і спорту". Цією установою завідують 15-ть визначних громадян, котрих призначує президент ЗСА, які звітують президентові і секретареві здоров'я і людських послуг. Завдання цієї установи — це вишколювати молодих людей в ділянці фізкультури, допомагати своїми програмами і порадами різним фізкультурним і спортивним організаціям в їхній праці, проводити досліди, щоб встановити рівень фізичної вправности молоді, заохочувати провідників різних молодечих організацій і виховників шкільної молоді, як також і батьків користати із різних програм, випрацюваних Президентською Радою для фізичної справности і спорту. Значення позитивних наслідків праці цієї установи є дуже важливі в житті американської спільноти, доказом чого може послужити сам факт, що президент Роналд Реґен зацікавлений цією ділянкою суспільно-громадського життя свого народу.

На запрошення президента Р. Реґена радні і екзекутива Президентської Ради взяли участь в прийнятті в Білому Домі, на якому президент Р. Реґен високо оцінив працю цієї установи, висловив своє признання радним і екзекутиві, і сказав що „відповідний рівень фізичної справности американської молоді говорить дещо про його людність як націю", і це є „важливий покажчик американського рівня енергії, компетиції і готовости". Президентська Рада для фізичної справности і спорту, членами якої є визначні особистості інтелектуального, індустріяльного і торговельного американського світу, і екзекутива, що переводить у життя програми, які служать до осягнення вищого рівня фізичної справности, виконують великого значення завдання, яке йде в користь американського народу.

Членом екзекутиви Президентської Ради є мгр Христина Ґелетканич-Спейн, колишня членка Об'єднання Українського Академічного Товариства „Зарево", яка своїм знанням і працею здобула відповідальне становище в цій установі. Мгр Христина Ґелетканич-Спейн, як дослідник аналіст в екзекутиві Ради, у великій мірі причинилась до кращих осягів цієї установи на відтинку фізичної справности і спорту. Христина Спейн дуже радо буде служити порадами нашим молодечим організаціям в їх праці на відтинку фізкультури і спорту. Батьки Христини, Андрей і Осипа Ґелетканичі, як також брат і сестри, є активними членами нашої спільноти. Велика родина панства Ґелетканичів — син, дочки і внуки є членами Українського Народного Союзу.

Володимир Яців

ПАПА ІВАН ПАВЛО II засудив поступування нікараґуанських сандіністів, які викинули з країни 10 католицьких місіонарів, замішаних в антиурядових протестах і критиці. Папа рекомендував сандіністам в Нікараґуа злібералізувати своє відношення до Римо-Католицької Церкви і змінити своє зарядження у відношенні до 10-ох місіонерів, дозволивши їм далі виконувати їхню корисну для населення працю.

УКРАЇНСЬКЕ ЛІКАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ ВІДДІЛ ОГАЙО

ділиться сумною вісткою зі своїми Членами і Громадянством, що 11-го липня 1984 р. упокоївся в Бозі в Акроні, Огайо



бл. п. д-р мед.

ЕВГЕН МАРТИНЮК

довголітній член Товариства і примірний громадянин

Родині Покійного висловлюємо глибоке співчуття у їх горю.

Управа і Члени
УЛТПА, Огайо

Минуло...

(Продовження зі ст. 2)

кий заклик Князя нашої Церкви, великого Митрополита Андрея графа Шептицького прийти і разом поклонитися Христові — без порівняння важливіший від ваших директив, заборон, чи наказу бойкотувати. Мені з вами не по дорозі! Відходжу звідсіль з піднесеним чолом. Але я певний, що колись не один із нас назве ганебною вашу теперішню поставу супроти чи не найбільшої релігійно-патріотичної маніфестації галицької України.

З призвичаєння спокійно зачиняю двері. Тоді зробив виняток.

Незабаром, за цю телеграму, як мене інформували, після бурхливого мітінгу, виключили мене зі студентської корпорації. Але я і на цьому нічого не втратив. Усе це збагачувало мій життєвий досвід. Якби подібна історія повторилася, я знову післав би подібну телеграму до Львова.

(яз)

ПРЕЗИДЕНТ ФРАНЦІЇ ФРАНСУА МІТТЕРАН, відвідуючи Йорданію, де його з великими парадами приймав йорданський король Гуссейн, повторив свою пропозицію замирення на Близькому Сході з 1982 року, яка передбачала підписання мирового договору між Ізраїлем, арабськими країнами, зокрема сусідами Ізраїля, і Палестинською Визвольною Організацією. Очевидно, Міттеран мав на увазі також розв'язку палестинської проблеми.

Збільшується українська громада в Маямі Біч

Теплий субтропічний клімат південної Фльориди з її найбільшим містом Маямі Біч з численними готелями, були здавна притягаючими для туристів, відвідувачів, які шукали дозвілля та відпочинку. В останніх десятиліттях збільшилося також число сеньйорів з ЗСА і Канади, які масово почали поселюватися у південній Фльориді, закупивши кондомініюми.

До Маямі почали прибувати також українці поселенці. Одним з перших прибув до Маямі у 1923 році лемко Петро Басалиґа, який заснував в Маямі сім крамниць т.зв. „5 і 10 центів департмент сторс". Він був першим українським мільйонером. Народився він 1-го січня 1867 року, помер в Маямі в 1960 році на 93 році життя. Але число наших поселенців почало збільшуватися з цього часу, коли в Маямі основано в 1945 році Українсько - Американський Клюб. Згодом почали поселюватися наші земляки і в Мямі Біч, що приманювала їх соняшними та морськими купелями на побережжях Атлантику. Дехто з них, доробившись майна, купував малі готелі, мотелі чи апартаменти. Власником великого готелю був бл.п. Володимир Трач, який мріяв оснувати патріяршу парафію з малою церквою чи каплицею. На жаль, несподівана смерть перекреслила його задум.

Число наших поселенців в Маямі Біч з кожним роком швидко зростало. До цього причинилися в останніх роках два визначні громадяни Михайло Ковальчук і Осип Сохор. Вони почали купувати посілості зде більшого від жидів (кондомініюм) та відновляли їх, а після цього продавали їх виключно українцям. Керувалися вони не лише бажанням заробітку, але й ідейними мотивами — допомогти нашим поселенцям набути посілості в одному скупченні. Їхній задум дав імпульс авторові цих рядків, написати статтю про їхню дуже корисну працю. Ці посілості - кондомініюми розположені у центрі Маямі Біч, близько океану з одного боку і міського парку з другого. Досі продали вони 12 кондомініюмів. До власників набутих посілостей належать, в першу чергу, наші професіонали та визначні діячі з Філядельфії. Вони створили гарне товариське співжиття: купаються, ввечері ходять на проходи, влаштовують товариські зустрічі, прийняття тощо. Відвідують нашу Свят-Успенську церкву, бувають на всіх громадських чи національних святах, цікавляться життям маямської української громади.

Слід згадати ще про одну важливу справу для наших сеньйорів. В Маямі два роки тому постала міжнародна установа охорони здоров'я — Медікал сентер НМО, що піклується сеньйорами, які увійшли під „Медікер". Ця організація покриває всі лікарські та медичні видатки без найменшої доплати. Вона приймає усіх без додаткового забезпечення. Таким чином, наші сеньйори мають повністю забезпечену лікарську та медичну опіку.

Для зацікавлених справою набуття посілости в Маямі Біч слід писати або телефонувати до Михайла Ковальчука: Mr. M. Kowalchuk, 77 Tatum Water Way Dr.; Miami Beach, Fla 33141; tel.: (305) 861-3827.

Б. Остап'юк

✝ ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

ЯРОСЛАВ КОГУТ, член УНС Відд. 346-го Т-ва „Львів" в Клівленді, Огайо, помер 23-го травня 1984 року на 53-му році життя. Нар. 1931 року в Надвірній, Україна. Членом УНС став 1977-го року. Залишив у смутку дружину Неонілю, дочку Любцю, сина Мирона і тету Юлію Луценко. Похорон відбувся на цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!
Джеррі Фішер, секр.

ПЕТРО КИЗИК, член УНС Відд. 481-го ім. Івана Франка в Карнеґі, Па., помер 25-го травня 1984 року на 92-му році життя. Нар. 19-го травня 1892 року в Галичині. Членом УНС став 1920 року. Залишив у смутку трьох синів : Павла, Івана і Володимира і внука Роналда. Похорон відбувся 29-го травня 1984 року на Укр. Кат. цвинтарі Св. Тройці в Коллір, Твп.

Вічна Йому Пам'ять!
Гелен Возняк, секр.

МАРІЯ КАПІЙ, член УНС Відд. 261-го Т-ва „Україна" у Вілліямставні, Н.Дж., померла 25-го травня 1984 року на 62-му році життя. Нар. 15-го серпня 1922 року в селі Височиско коло Старого Самбора, Україна. Членом УНС стала 1974 року. Залишила в смутку сина Мирона; дочок Віру, Дарію і Дану. Похорон відбувся на цвинтарі св. Петра і Павла в Вілліямставні, Н.Дж.

Вічна Їй Пам'ять!
Петро Арконтин, секр.

РІТА РОЗА ДАНЛАП, член УНС Відд. 305-го в Магоні Ситі, Па., померла 25-го травня 1984 року на 69-му році життя. Нар. 6-го червня 1915 року в Магоні Ситі, Па. Членом УНС стала 1969 року. Залишила в смутку синів Франка і Данила. Похорон відбувся 29-го травня 1984 року на цвинтарі св. Канікуса в Магоні Ситі, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
М. Гентош, секр.

ЕМІЛЬ РОПИЦЬКИЙ, член УНС Відд. 350-го ім. св. Арх. Михаїла в Стемфорді, Конн., помер 27-го травня 1984 року на 59-му році життя. Нар. 1925 року в Малястові, Україна. Членом УНС став у 1972 році. Залишив у смутку дружину Марію, синів Павла, Михайла і Івана, доньку Сильвію Лешелт, сестру Антонію Кому і 4-ох внуків. Похорон відбувся 30-го травня 1984 року на цвинтарі св. Йоана в Дарієн, Конн.

Вічна Йому Пам'ять!
Тома Фінів, секр.

МАРІЯ ВОЛОСЯНСЬКА, член УНС Відд. 321-го ім. свв. Петра і Павла в Феніксвіллі, Па., померла 28-го травня 1984 року на 88-му році життя. Нар. 14-го серпня 1895 року в Галичині. Членом УНС стала 1923 року. Залишила в смутку племінниці Софію Охримович, Марію Винник і Юлію Дурачко і племінника Осипа Костира. Похорон відбувся 2-го червня 1984 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Феніксвіллі, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
Дмитро Чук, секр.

ГРИГОРІЙ ПЕТРЕЙКО, член УНС Відд. 238-го ім. Евгена Коновальця в Бостоні, Масс., помер 4-го червня 1984 року на 88-му році життя. Нар. в Підлипчі, біля Тернополя, Україна. Членом УНС став 1923 року. Залишив у смутку дружину Катерину, дітей — Володимира, Данила, Лесю Моррілл та Ольгу Мороз, 11 внуків та 2-ох правнуків. Похорон відбувся 7-го червня 1984 року в Джамейка Плейн, Масс.

Вічна Йому Память!
Анна Ремик, секр.

АНАСТАЗІЯ НЕЗОВА, член УНС Відд. 158-го ім. Б. Хмельницького в Брукліні, Н. Й. Померла на 91 -му році життя. Нар. 1893 року в Воробіївці, Україна. Членом УНС стала 1922 року. Залишила в смутку сина Василя з дружиною Стефанією, дочку Емілію, внучку Синтію з чоловіком Робертом і двох правнуків та двох братів Олексу і Василя. Похорон відбувся 9-го червня 1984 року на цвинтарі Св. Марії на Факс Чейсі, Філядельфія, Па.

Вічна Їй Пам'ять!
Управа.

ІВАН КІНДЗЄРСЬКИЙ, член УНС Відд. 19-го ім. Дмитра Галичина в Ню Йорку, помер 12-го червня 1984 року на 65-му році життя. Нар. 1919 року в місті Ню Йорку. Залишив у смутку дружину Марію, сина Івана мол. і дочку Харитину. Похорон відбувся 15-го червня 1984 року на цвинтарі Св. Воскресіння в Пайнлови, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!
Роман Голіят, секр.

СТЕЛЛА АНДЕРСОН, член УНС Відд. 343 Т-ва св. Анни в Рочестері, Н.Й., померла 11-го травня 1984 року на 77-му році життя. Нар. 24-го листопада 1906 року в селі Бабоків, Україна. Члном УНС стала 1957 року. Залишила в смутку дочку Джун Фріман. Похорон відбувся 14-го травня 1984 року на цвинтарі св. Гробу в Рочестері, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!
Марія Сверида, секр.